

Biblicum

– tidskrift för biblisk tro och forskning

- Romarbrevet, kap. 4
- Gogs fälttåg och undergång
- Smakprov från nya Folkbibeln
- Vilken bibeltolkning är rätt?

Nr 2 2014 Årg. 78

INNEHÅLL

Redaktionellt	49
Romarbrevet, kap. 4. Egil Edvardsen	50
Gogs fälttåg och undergång, Hesekiel 38-39. Ola Österbacka	61
Några smakprov från den reviderade Folkbibeln	68
<i>Frågor och svar</i>	78
<i>Utblick över samtiden</i>	81
<i>Litteratur</i>	93

BIBLICUM – tidskrift för biblisk tro och forskning

Ansvarig utgivare: Stefan Hedkvist

Redaktör: Seth Erlandsson

Redaktionskommitté: Seth Erlandsson, Stefan Hedkvist, Alvar Svenson, Egil Edvardsen, Ola Österbacka, och för layout mm Kjell Petter Bakken.

Tidskriften utkommer med fyra nummer per år.

Prenumerationspris: 250 svenska kr (stud. 150 kr)

Prenumeranter i Norge: 290 norska kr (stud. 200 NOK)

Prenumeranter i Danmark: 270 danska kr (stud. 190 DKK)

Prenumeranter i Finland och övriga Europa: 36 Euro (stud. 25 EUR)

Våra portokostnader för fyra nummer (som är inkluderat i pren. priset) är f.n.:

Inom Sverige 26 kronor, utanför Sverige minst 96 kronor.

Prenumerationer och gåvor betalas till Handelsbanken med följande IBAN-nummer:

IBAN: SE34 6000 0000 0003 0532 0718 (efter SE34 följer sålunda fem siffergrupper med fyra siffror i varje grupp).

BIC/SWIFT: HANDSESS behöver anges för betalningar utanför Sverige.

I Sverige kan även fortsättningsvis vårt bankgiro 251-4701 användas.

I Norge finns kontot DnB NOR 7877.08.15400 ännu en tid men kommer så småningom att avvecklas.

Tidskriftens expedition:

Ingvar Adriansson, Släntvägen 10, S-331 35 Värnamo

E-mail: biblicum@bredband.net

Redaktionens adress:

Seth Erlandsson, Vitmåragatan 9 B, S-722 26 Västerås

E-mail: seth.erlandsson@tele2.se

Glöm inte anmäla adressändring till expeditionen!

BIBLICUM

tidskrift för biblisk tro och forskning

2/2014

REDAKTIONELLT

Varmt välkomna till nr 2/2014 och tack för att ni prenumererar. Vi är i stort behov av att prenumerationsavgifterna kommer in. Från och med detta nummer rekommenderar vi att ni använder vårt IBAN-nummer för både prenumerationer och gåvor. *BIC/SWIFT: HANDESS* behöver anges för betalningar utanför Sverige. Inom Sverige finns alltså möjligheten att använda vårt bankgiro 251-4701.

I detta nummer ges bl.a. några smakprov från den reviderade Folkbibeln (*Nya testamentet och Psaltaren*) som beräknas utkomma under hösten. Vi har strävat efter att komma så nära grundtextens innehåll som möjligt utan att använda en något föräldrad satsbyggnad. Som ett exempel på hur vi försökt uttrycka textens innehåll så kortfattat och klart som möjligt kan Fil. 1:13 nämnas: *Det har nu blivit klart för hela pretoriet och alla andra att det är för Kristi skull jag sitter fängslad.* I Folkbibeln 98 uttrycks detta lite omständligare: ”Så har hela pretoriet och alla andra kommit att förstå att det är för Kristi skull jag sitter fängslad.”

Egil Edvardsen fortsätter med sin uppskattade genomgång av Romarbrevet. Dessutom medverkar Ola Österbacka både med en kort utblick och med en artikel om en text som många funnit svår att förstå, Hesekieltexten om ”Gogs fälttåg och undergång”. När det gäller frågan hur vi ska tolka och förstå Bibeln berörs detta ämne i avdelningen ”Frågor och svar”. En fortsatt utläggning av Jesajabokens rika innehåll måste av utrymmesskal stå över till nästa nummer.

Bland utblickarna över samtiden berörs bl.a. hur många kyrkor överger Bibelns undervisning när det gäller praktiserad homosexualitet och samkönade äktenskap. Man inte bara välsignar det som strider mot Guds vilja utan vill tvinga alla kyrkans präster att göra detsamma. Ulf Ekmans världsunika beslut att konvertera till en kyrka som har en obiblisk frälsnings- och helgonlära uppmärksammas också. Eftersom vi har många läsare även i våra grannländer Norge och Finland, utökar vi fr.o.m. detta nummer avdelningen ”Utblick över samtiden” med utblickar som berör dessa länder.

Red.

Romarbrevet – del VI

av Egil Edvardsen

Kapitel 4

Abraham som illustration till läran om rättfärdiggörelse genom tro – Rom. 4:1-5

I kapitel 4 vill Paulus visa för sina läsare att läran om rättfärdiggörelse genom tro utan laggärningar (se 3:21-31) har helt och fullt stöd i Gamla testamentet. Han lyfter fram två viktiga exempel på det, nämligen Abraham och David. Båda bekräftar att människan förklaras rättfärdig genom tro utan laggärningar.

För den naturliga människan är läran om rättfärdiggörelse endast genom tro obegriplig och otänkbar. Den naturliga människan vill frälsa sig själv med hjälp av egna gärningar. Tron att vi på ett eller annat sätt kan frälsa oss själva är något som är typiskt för alla människor. För judarna var Paulus lära radikal. Därför var det viktigt för honom att visa att detta inte är någon ny lära utan samma frälsningsväg som Gud uppenbarat i sitt ord genom Mose och profeterna.

”Vad ska vi då säga om vår stamfar Abraham? Vad uppnådde han efter köttet?” frågar Paulus i vers 1.¹ Enligt Paulus är Abraham vår stamfar. På vilket sätt är han det? Det ska vi närmare kommentera när vi kommer till verserna 16ff i detta kapitel. Där framgår det tydligt att Abraham är stamfar till alla troende. Se också Matt. 3:9 och Joh. 8:39-44!

Eftersom Abraham är stamfar till alla troende, gäller allt som Skriften säger om Abraham och hans tro alla troende i alla tider. Som stamfaderns tro är, så ska också hans efterkommandes tro vara.

1 Den norska översättningen från 2011 uppfattar orden ”efter köttet” som bestämning till ”stamfar” och översätter ”vår jordiske stamfar”. Därmed missar man vad Paulus lägger in i begreppet ”efter köttet”.

Paulus frågar alltså: Vad har Abraham uppnått "efter köttet", dvs. genom sina gärningar utifrån sin naturliga utrustning? Blev han förklarad rättfärdig inför Gud genom dem? I så fall hade han något att berömma sig av. "*Men inte inför Gud*", skriver han (vers 2).

Att Paulus med uttrycket "efter köttet" menar allt det som människan gör av sig själv, finner vi bl.a. av Fil. 3:3ff. Där använder han samma uttryck och förklarar samtidigt vad det betyder. Det betyder inte bara hela hans jordiska position och att han är omskuren och tillhör det rätta folket, utan det betyder hela hans religiösa fromhet och nitälskan för lagen. Ingenting av detta betydde något för Gud. För hade det betytt något, så hade Paulus haft något att berömma sig av, något som han uttryckligen säger att han inte hade. Med andra ord: När det gäller allt det som vi människor är och gör av oss själva, är ingenting av detta tillräckligt för att bli förklarad rättfärdig inför Gud.

Lägg märke till att Paulus säger att han inte hade något att berömma sig av *inför Gud*. Inför människor hade han kanske något att berömma sig av. Han hade ju brutit upp från sitt hemland för att dra till det land som Gud hade lovat honom. Han lydde Gud och skulle också ha offrat sin egen son Isak, om inte Gud hade hindrat honom. I 2 Krön. 20:7 kallas han "Guds vän". Så i människors ögon fanns det inte mycket att anklaga honom för. På grundval av hans gärningar och hans liv verkar det som om han var en god kandidat till frälsningen.

Men inför Gud hade han ingenting att berömma sig av. Varför inte? Därför att Skriften säger att det bara är genom tron på Gud vi kan räknas som rättfärdiga inför Gud: "*Abraham trodde Gud, och det räknades honom till rättfärdighet*" (vers 3). Här citerar Paulus 1 Mos. 15:6. Om Abraham hade haft en fullkomlig rättfärdighet i sig själv, hade inte Skriften kunnat säga att det var genom tron Gud räknade honom som rättfärdig. Genom gärningar förtjänar vi nämligen rättfärdigheten som en lön (vers 4). Då får vi den inte tillräknad som en gåva av nåd.

"*Men den som utan gärningar tror på honom som förklarar den ogudaktige rättfärdig, han får sin tro tillräknad som rättfärdighet*" (vers 5). På så sätt blev Abraham rättfärdiggjord, och på så sätt blir alla människor rättfärdiggjorda. Här är det antingen eller. Lagen och nåden utesluter varandra som frälsningsgrund (se Gal. 3:9-12).

Paulus säger att "Abraham trodde Gud". Vad trodde han på? Vad satte han sin tillit till? I 1 Mos. 15:4 lovar Gud att Abraham ska få en son, "en som kommer från din egen kropp". Men han skulle inte bara få

en son, för i nästa vers lovar Gud att hans avkomma ska bli så talrik som stjärnorna på himlen (1 Mos. 15:5). I 17:4-6 säger Gud att Abraham ska bli ”far till många folk”. Detta löfte trodde Abraham, men inte bara det, han trodde också det Gud hade lovat i 1 Mos. 12:3, nämligen att ”i dig ska alla släkter på jorden *bli välsignade*”. Det löfte som Gud ger Abraham är med andra ord ett löfte om välsignelse. Gud skulle göra Abraham till far för ett stort folk som skulle välsignas genom Abraham och hans tro. I stället för Guds förbannelse som vilar över alla människor på grund av synden, skulle människor välsignas genom Abraham och hans tro.

Abrahams tro var en tro på den kommande frälsaren, Messias. För det fanns ingen annan möjlighet för människor att bli frälsta än genom att Gud själv grep in och frälste människorna. Abraham blev rättfärdiggjord genom att lita på Guds löfte om Frälsaren. I Gal. 3:6-14 visar Paulus att löftet som Gud gav Abraham får sin uppfyllelse i Kristus. Han skriver bl.a.: ”Alltså blir de som tror välsignade tillsammans med Abraham som trodde. Men alla som håller sig till laggärningar är under förbannelse. Det står skrivet: *Under förbannelse står den som inte håller fast vid allt som är skrivet i lagens bok och gör därefter...* Kristus friköpte oss från lagens förbannelse, när han blev en förbannelse i vårt ställe... Så skulle den välsignelse som Abraham fått komma till hedningarna i Jesus Kristus...” (Gal. 3:9-10, 13, 14).

I himlen sker den slutliga uppfyllelsen av Guds löfte till Abraham: ”Därefter såg jag, och se: *en stor skara som ingen kunde räkna, av alla folkslag och stammar och länder och språk*. De stod inför tronen och inför Lammet...” (Upp. 7:9).

I 3:26 skrev Paulus att Gud förklarar den rättfärdig ”som tror på Jesus”. Här i 4:5 är det värt att notera att objektet för rättfärdiggörelsen är ”den ogudaktige”. Med det menas inte en viss ogudaktig utan alla som denna beskrivning passar in på. Det grekiska ordet betyder ”gudlös, ond, ohelig”. Det är samma uttryck som Paulus använder i Rom. 1:18 om dem som ”undertrycker sanningen”. Det är sådana som menar att de inte behöver respektera Gud som sin skapare. De förnekar honom. De tror inte på honom. De tror inte ens att han existerar. Petrus (2 Petr. 2:5-6) och Judas (vers 15) använder detta uttryck för att beskriva sådana som levde på den tid då Gud sände den stora floden och sådana som bodde i Sodom och Gomorra.

När Paulus skriver att Gud rättfärdiggör ”den ogudaktige”, lär han

att Guds rättfärdiggörelse är universell. Han säger att Gud frikänner alla, till och med dem som öppet föraktar honom. I nästa kapitel ska Paulus använda detta uttryck för att beskriva dem som Kristus dog för (5:6). Guds förlåtelse och Kristi ställföreträdande lidande och död gäller alla människor. Det är denne barmhärtige Gud och Frälsare de troende litar på. De troende tror att Gud är den som frikänner och rättfärdiggör alla människor och därmed också dem, oberoende av hur stora syndare eller hur ogudaktiga de har varit.

David som illustration till läran om rättfärdiggörelse genom tro – Rom. 4:6-8

Dessa verser bekräftar detsamma som de föregående, nämligen att Gamla testamentet lär rättfärdiggörelse genom tro utan laggärningar. Kung David representerar glanstiden för Israel som folk. Han blir i Bibeln framhävd både som stamfar och förebild för Messias.

Paulus säger att också David prisar *”den människa salig som Gud tillräknar rättfärdighet utan gärningar”* (vers 6). Och så citerar Paulus Davids Psalm 32: *”Saliga är de vilkas brott är förlättna, vilkas synder är övertäckta. Salig är den som Herren inte tillräknar synd”* (vers 7-8; Ps. 32:1-2).

Låt oss se lite på Psalm 32! Det är den ångrande kung David som talar. Han tänker på de grova synder som han har gjort. Först var han obotfärdig och ville inte inse sina synder. Han försökte bortförklara dem och ignorera dem. Men det tjänade ingenting till. Nu medger han: *”Så länge jag teg förtvinade min kropp och jag stönade dagen lång. Dag och natt var din hand tung över mig, min kraft rann bort som i sommarens hetta”* (vers 3-4). I stället gjorde han det enda som tjänar något till: *”Då erkände jag min synd för dig och dolde inte min skuld. Jag sade: ’Jag vill bekänna mina brott för HERREN.’”* Vad skedde? David säger till Herren: *”Och du förlät mig min syndaskuld”* (vers 5). David fick lära sig den viktiga sanningen: *”Salig är den vars brott är förlätet, vars synd är övertäckt! Salig är den som HERREN inte tillräknar synd och vars ande är utan svek”* (vers 1-2).

Lägg märke till hur Paulus med stöd av David i Psalm 32 beskriver rättfärdiggörelsen. Han beskriver den som ett icketillräknande eller frånräknande av skuld och som ett tillräknande av rättfärdighet. Lägg också märke till att Paulus inte ens nämner tron i dessa verser utan slår helt enkelt fast att Gud förklarar en syndare rättfärdig utan att först

kräva gärningar. För tredje gången i det korta avsnittet 3:21-4:8 använder han prepositionen *choris* = ”utan, oberoende av” för att visa att laggärningar är uteslutna när det gäller rättfärdiggörelsen: ”Men nu har det uppenbarats en rättfärdighet från Gud *utan lag*” (3:21); ”Vi hävdar nämligen att människan förklaras rättfärdig genom tro, *utan laggärningar*” (3:28); ”Gud tillräknar rättfärdighet *utan gärningar*” (4:6).

Rättfärdighet utan omskärelse – Rom. 4:9-12

De judiska läsarna av Romarbrevet kunde lätt dra den slutsatsen av Paulus citat från Gamla testamentet att detta bara är något som gäller dem och inga andra folk. Det gäller bara dem som är omskurna. För att bevisa att detta också gäller de oomskurna, vänder Paulus tillbaka till Abraham. Han frågar: Blev Abraham räknad som rättfärdig inför Gud före eller efter att han blev omskuren? (vers 10). Svaret är enkelt: ”*Inte som omskuren, utan som oomskuren.*” Om någon tvivlar på att Paulus har rätt, är det bara att läsa 1 Mos. 12-17. Först i det 17:e kapitlet, dvs. *efter* det att det i 1 Mos. 15:6 sägs om Abraham: ”Abram trodde på HERREN, och han räknade honom det till rättfärdighet”, läser vi att Gud föreskriver omskärelsen som ett förbundstecken (se 1 Mos. 17:10). Alltså blev Israels stamfar förklarad rättfärdig utan omskärelse.

Vad betyder då omskärelsen för Abraham? ”*Han fick omskärelsens tecken som bekräftelse på trons rättfärdighet*” (vers 11). Omskärelsen var alltså ingen orsak till eller ett villkor för rättfärdiggörelsen.

Omskärelsen var tecknet på det förbund som Gud ingick med Israel, inte orsaken till förbundet eller själva kärnan i det. Kärnan i Guds förbund med Israel var löftet om Frälsaren. Alla som trodde på löftet räknades som rättfärdiga. Men omskärelsen fungerade som en bekräftelse på förbundet. Den var en ständig påminnelse för alla troende i Israel att Gud skulle hålla fast vid sitt förbund med dem.

De lutherska bekännelseskrifterna använder omskärelsen som en bild för det nya förbundets nådemedel eller nådetecken, nämligen evangeliet i Ordet och sakramenten. Vi läser i Apologin XIII,19:

Paulus lär att Abraham inte rättfärdiggjordes genom omskärelsen, utan omskärelsen var ett tecken, givet till trons övning. På samma sätt lär vi att vid bruket av sakramenten måste tron komma till, då ju tron omfattar dessa löften och mottar det utlovade som erbjuds i sakramentet. Grunden för detta är klar och orygglig. Ty löftet är utan gagn om det inte mottas genom tron. Men sakramenten är löftenas tecken.

Och Apologin IV, 201:

Omskärelsen tillkom för att han (Abraham) på sin kropp skulle ha ett skrivet tecken, som skulle påminna honom att själv öva sin tro, inför andra bekänna sin tro och genom sitt vittnesbörd mana andra till tro.

Omskärelsen var ett tecken på nåden. För de troende i gamla förbundet fungerade den därför som ett nådemedel, precis som sakramenten fungerar i nya förbundet. Sakramenten är som Augustinus säger ”synliga nådeord”. De är ett tecken eller en bekräftelse för var enskild människa att hon har del i den nåd som räcker åt alla människor i evangeliet. Genom sakramenten vill Gud ta tag i den enskilda människan och säga: Det är dig jag menar, dig som jag ger detta yttre tecken.

Men på samma sätt som det inte var omskärelsen i sig själv som frälste Abraham, är det inte sakramenten i sig själva som frälsar oss utan tron på Guds löften. Luther säger: ”Inte sakramentet utan tron på sakramentets löften rättfärdiggör.”

Enligt Rom. 4:11-12 är alltså Abraham far till alla troende, både oomskurna och omskurna. Se också Gal. 3:7ff: ”De som tror, de är Abrahams barn.”

Rättfärdighet utan lagen – Rom. 4:13-25

I de föregående verserna har Paulus helt klart sagt att Gud tillräknade Abraham rättfärdighet *innan* lagen om omskärelsen infördes. Därför var inte omskärelsen något som Abraham gjorde för att få nåd hos Gud. Men gjorde han kanske något annat för att uppnå rättfärdighet hos Gud? Uppfyllde han vissa villkor? Också detta utesluter aposteln. Han skriver: *”Det var inte genom lagen som Abraham och hans efterkommande fick löftet att ärva världen, utan genom trons rättfärdighet”* (vers 13).

”Inte genom lagen” står starkt betonat i texten. Egentligen står det: ”Inte genom lag”, dvs. inte genom några villkor som måste uppfyllas från vår sida. ”Lag” brukas här på samma sätt som i 3:21 i uttrycket ”utan lag/oberoende av någon lag”. Likväl är det riktigt att översätta med ”lagen”, för de villkor som det handlar om står ju i den lag som Gud gav Israel genom Mose.

”Trons rättfärdighet” kan antingen betyda den rättfärdighet som tron skapar (subjektiv genitiv) eller den rättfärdighet som tron riktar sig mot (objektiv genitiv). Vi förstår av sammanhanget att det är det

sistnämnda som Paulus menar. Guds rättfärdighet kan inte frambringas av oss. Den är redan ett fullbordat faktum i och med Kristus och hans frälsningsgärning.

Uttrycket som översatts ”hans efterkommande” i vers 13 kan översättas med ”hans ättling” (ental), dvs. Kristus. Se Paulus förklaring till detta i Gal. 3:15!

Paulus säger att ”Abraham och hans efterkommande (eller: hans ättling) ska ärva världen”. Att Kristus ska ärva jorden framgår av Psalm 2:8 och Hebr. 1:2. Alla troende är ”Guds arvingar och Kristi medarvingar” (Rom. 8:17) och har del i samma arv som han. I Bergspredikan lovar Kristus alla som är fattiga i anden (dvs. de troende) att ”de ska ärva jorden” (Matt. 5:5). Men först på den yttersta dagen ska detta löfte gå helt och fullt i uppfyllelse (se 2 Petr. 3:13).

Löftet till Abraham innehåller alltså inte något mindre än att var och en som tar emot evangeliet i tro ska få allt det som Guds egen Son har rätt till. Gud lovade att ge Kanaan till Abraham. Detta landlöfte var en bild för löftet om Messiasriket som var det egentliga landet Gud ville ge Abraham och alla troende. Det förstod Abraham. Därför säger Skriften att han bara bodde i tält som en främling i landet. För han väntade på det kommande härlighetsriket (Hebr. 11:8-10, 13-16). I detta rike ska alla som tror samlas och äga alla de välsignelser som Kristus äger.

Detta löfte är inte knutet till lagens rättfärdighet utan till trons rättfärdighet. Liksom en arvinge inte behöver göra något för att få arvet – han är arvinge i och med sin födelse – behöver inte en troende göra någon laggärning för att få det eviga arvet. Det är han som ger löftet om arvet som är avgörande, inte arvingen och hans gärningar.

”*Om de som håller sig till lagen blir arvingar, då är tron omintetgjord och löftet upphävt*”, skriver Paulus i vers 14. Ett löfte kan vi bara förhålla oss till på ett av två sätt: antingen tror vi det eller så tror vi det inte. Löftet till Abraham var ett villkorslöst löfte, ett nådelöfte. Gud lovade inte att ge Kanaan till Abraham på vissa villkor. Guds förbund med Abraham var ett ensidigt förbund, ett *nådeförbund*. Guds förbund med Mose på Sinai däremot var ett tvåsidigt förbund, ett *lagförbund*. Där lovade Gud att ge landet till Israels folk på vissa villkor. I förbundet på Sinai säger Gud att *om* folket håller hans bud och stadgar, ska han rikt välsigna dem. Men om de bryter dem och inte håller dem, leder det till förbannelse för dem (se 5 Mos. 28).

Paulus säger alltså att om det är de som uppfyller lagen som är arving-

ar, då är tron gjord om intet och löftet satt ur kraft. För löftet som han talar om och som gavs till Abraham kan bara tas emot i tro, inte genom att göra laggärningar (se Gal. 3:17-18).

"Lagen framkallar ju vrede", skriver Paulus vidare (vers 15a). Det är Guds vrede Paulus talar om här. Han talar inte om att lagen framkallar vrede *i oss*. Lagbrott leder alltid till Guds vrede över den skyldige (Ef. 2:3). Därför knöt Gud sitt löfte till Abrahams tro och inte till hans gärningar. Nu blir det nåd och inte lön.

"Men där ingen lag finns, där finns inte heller någon överträdelse" (vers 15b), dvs. där det inte finns några villkor som vi måste uppfylla eller laggärningar som vi måste göra för att få del i löftet, kan det inte heller bli tal om någon överträdelse.

I vers 16 ser vi syftet med att Gud har gett löftet utan villkor, nämligen för att det skulle vara av nåd: *"Därför heter det 'av tro', för att det ska vara av nåd."* "Av nåd" betyder att det är oförtjänt. Syftet med det villkorlösa löftet var att det skulle vara av nåd. För om det inte var av nåd, måste det vara av gärningar. Men om det var av gärningar skulle det vara ouppnåeligt för alla människor. Är det däremot av nåd, kan *"löftet stå fast för alla hans avkomlingar"*. Då kan löftet gälla alla människor *"som har Abrahams tro"* (se också Rom. 11:6).

I början av vers 17 citerar Paulus 1 Mos. 17:5 där det står: "Du ska inte längre heta Abram utan ditt namn ska vara Abraham, för jag har gjort dig till far för många folk." Abraham betyder "far till många". I Guds ögon var Abraham redan från början far till alla troende. Med andra ord har Gud redan från begynnelsen räknat de troende som Abrahams sanna barn.

Något som är typiskt för den sanna tron är att den tror på *"Gud som ger liv åt de döda och kallar på det som inte är till som om det var till"* (vers 17). Den tror på den allsmäktige Gud som gör både kroppsligt döda och andligt döda människor levande (Joh. 5:25; Ef. 2:1ff).

Abraham är alla troendes förebild. Alla som tror, tror på samma sätt som han, annars har de ingen sann tro. I Rom. 4:18-25 ger Paulus först en närmare beskrivning av Abrahams tro och vad den verkade (vers 18-22). Därefter får vi höra varför Gud har förkunnat detta om Abraham för oss och vad det verkar hos oss (vers 23-25).

Typiskt för Abrahams tro, och därmed en förebild för vår tro, var att han trodde även om allt hopp var ute: *"Där hoppet var ute hoppades han ändå"* (vers 18). Mänskligt talat var det ytterst små chanser, för att

inte säga omöjligt, att Abraham skulle bli *”far till många folk”*. *”Han var omkring hundra år”* (vers 19) och både han själv och Sara hade hela livet varit ofruktsamma.

Även om allt hopp var ute, mänskligt sett och rent förnuftsmässigt, *”tvivlade inte (Abraham) i otro på Guds löfte utan blev starkare i tron och gav Gud äran, fullt övertygad om att vad Gud hade lovat var han också mäktig att hålla”* (vers 20-21). Här ger Paulus oss en helt tydlig definition av vad tron är. Den frälsande tron består i att hålla fast vid Guds löften. Även om Abraham både såg, kände och upplevde att det som Gud hade lovat honom inte kunde ske, trodde han på löftet.

Paulus skriver att Abraham inte tvivlade i otro på Guds löfte. Som alla andra dödliga människor tvivlade också Abraham (1 Mos. 15:2 och 17:17). Också Abrahams förstånd protesterade mot Guds obegripliga löfte. Det gällde ju något som mänskligt sett var totalt omöjligt. Men även om Abraham tvivlade, tvivlade han inte på ett sådant sätt att han förlorade tron i sitt tvivel. Han kastade aldrig löftet ifrån sig utan höll fast vid det som sitt enda hopp.

Abraham *”blev starkare i tron”* (vers 20). För den som inte fäster sig vid tvivel utan i stället fäster sig vid löftet, blir stark, för han har satt sin tillit till något som aldrig kan ruckas.

Abraham trodde på Guds löfte och därmed gav han Gud äran (vers 20). Att tro på Gud är det enda sättet att ära honom på. För om vi tvivlar på Gud och inte vill tro på hans löfte, gör vi Gud till en lögnare (1 Joh. 5:10), och det är ju en stor vanära.

Luther säger:

Gud kräver inte mer av oss människor än att vi ger honom hans ära och håller honom för vår Gud. Dvs. att vi inte håller honom för en inbillad och tom avgud utan för en verklig, sann Gud, som tar oss till sig, hör våra böner, förbarmar sig över oss och hjälper oss i all nöd. När han får denna förtröstan från oss, då behåller han sin gudom helt och okränk. Ja, då har han allt det som ett troende hjärta kan ge honom. Detta, att av hjärtat ge Gud ära på ett sådant sätt, det är sannerligen den allra största vishet, en (människas) rättfärdighet över all (mänsklig) rättfärdighet, en gudstjänst över all annan gudstjänst, ett offer högre än alla andra offer.

I vers 21 säger Paulus vad som är typiskt för tron. Abraham var *”fullt övertygad om att vad Gud hade lovat var han också mäktig att hålla”*. Här

kallar Paulus tron för en övertygelse (jfr Hebr. 11:1). Abraham trodde inte bara på löftet i allmänhet, utan han var också övertygad om att Gud hade all makt och därför kunde göra det han hade lovat. Herren hade frågat Abraham: "Skulle något vara omöjligt för HERREN?" (1 Mos. 18:14). Och Abraham hade blivit övertygad om att han som är den allsmäktige, himlens och jordens skapare, också kunde göra det som såg omöjligt ut.

En troende tror som Abraham, nämligen att Gud har makt att göra det han har lovat. Även om det ser orimligt och omöjligt ut för förnufvet, håller den troende fast vid Guds löften i Ordet. Han vet att Gud inte bara är mäktig utan all-mäktig. Han har *all* makt.

I vers 18-21 har Paulus gett en beskrivning av Abrahams tro. Men för att ingen ska tänka att han blev förklarad rättfärdig på den grunden att hans tro var så stark eller speciell, säger Paulus: "*Därför räknades det honom till rättfärdighet*" (vers 22). Abraham trodde på *Guds löfte*. Det en människa tror på, det tillägnar hon sig. Luther sa: "Det som du tror på, det har du." Tror du när Gud lovar dig nåd och syndernas förlåtelse, då har du nåd och syndernas förlåtelse, inte för att du med tron *förtjänar* att få nåd, utan för att du med tron *tar emot* nåden.

I vers 23-25 ställer Paulus fram Abrahams tro som ett vittnesbörd för oss och alla människor. Så som Abraham förklarades rättfärdig genom tron, förklaras också vi rättfärdiga genom tron. Det han fick genom tron får också vi genom tron. Abrahams väg till frälsning är alla människors väg till frälsning. "*Dessa ord 'räknades honom till rättfärdighet' skrevs inte bara för hans skull, utan även för vår skull*", skriver Paulus (vers 23-24). Också vi ska få rättfärdigheten tillräknad "när vi tror".

Därefter understryker Paulus vad vår tro först och främst riktar sig mot. Tidigare har han sagt om Abraham att han trodde på *honom som "ger liv åt de döda"* (vers 17). I vers 24 säger han tydligt vad denna tro på de dödas uppståndelse grundar sig på, nämligen "*honom som uppväckte vår Herre Jesus från de döda*".

I vers 25 understryker så Paulus till slut att vår rättfärdiggörelse inte hade varit ett faktum, om inte Jesus hade uppstått från de döda. För lika säkert som att det var våra synder som var orsak till att Jesus "*utlämnades*" till döden, lika säkert är det att det var vår rättfärdiggörelse som var orsak till att Jesus "*uppväcktes*" från de döda.

När det gäller översättningen av vers 25 är det viktigt att veta att det i den grekiska grundtexten används samma preposition *diá* för att ange orsaken i båda fallen. *Diá* betyder "genom, på grund av, som följd av,

för – skull”. Vers 25 kan därför översättas: ”Han utlämnades *på grund av* våra synder och uppväcktes *på grund av* vår rättfärdiggörelse.”

I de flesta bibelöversättningar har man helt utan grund översatt *diá* i det andra ledet med ”till” (”till vår rättfärdiggörelse”²), antagligen för att man inte vill gå med på att vår rättfärdiggörelse är orsaken till Kristi uppståndelse. Därmed ger man rum för den uppfattningen att Kristi uppståndelse bara gör vår rättfärdiggörelse möjlig och att den blir en realitet först när vi kommer till tro. Men vår rättfärdiggörelse är ett faktum redan i och med Kristi död på korset. Det sista Jesus sa innan han dog på korset var: ”Det är fullbordat” (Joh. 19:30). Rättfärdiggörelsen är en objektiv, redan fullbordad rättfärdiggörelse.

Om tron tar emot något som inte redan finns (vilket är en omöjlighet), måste den själv skapa det. Tron blir ett villkor för att det ska uppstå. Därmed blir tron en gärning och ett villkor för rättfärdiggörelsen. Men Paulus visar tydligt i vers 25 att genom Kristi uppståndelse är rättfärdiggörelsen bekräftad och besegrad.

Kristi uppståndelse innebar en faktisk avlösning eller syndaförlåtelse. Gud lade våra synder på Kristus, så att de blev tillräknade honom som vår ställföreträdare. Så som Gud straffade våra synder i Kristus, så *avlöste* han honom också från våra synder. Därför, när han uppväckte Kristus från de döda, så *avlöste* han också *oss* i honom” (Abraham Calovius, citerat i Seth Erlandsson, *Rättfärdiggörelsen*, sid. 17).

(forts.)

2 I den norska översättningen 2011 står: ”for at vi skulle bli rettferdige”.

Gogs fälttåg och undergång, Hesekiel 38–39

av Ola Österbacka

Profeten Hesekiel var verksam bland de deporterade judarna i Babel. Tiden före 587 f Kr profeterar han om Jerusalems ofärd. Han varnar för det falska hoppet att Jerusalem inte kan gå under, och strävar efter att väcka ånger och lydnad för HERREN.

Från 587 f Kr, när Jerusalem har fallit och Salomos tempel är förstört i grunden, blir Hesekiel en budbärare om hednafolkens undergång och förkunnar tröst och hopp om att återvända från exilen. Han visar hur Gud är trofast trots att han varit tvungen att straffa folket så hårt, och visar att Guds folk en gång ska återupprättas.

Efter att i kapitel 34 ha förutsagt att David ska återkomma som en rätt herde för sin sargade hjord (jfr Joh 10) förkunnar Hesekiel hur gudsfolket ska återupprättas. I kapitel 37 ser han i en mäktig syn hur döda ben får liv. Detta förklarar Gud själv så att Israels hus ska komma upp ur sina gravar och få nytt liv, när Anden kommer in i dem. Då ska David vara kung över dem för evigt, och Guds helgedom ska stå ibland dem. Detta fullbordades när den gode herden Jesus Kristus, Davids son, byggde upp sin kropps tempel på tre dagar sedan det hade brutits ner av hans fiender (Joh 3:19) och sedan sände ut sina lärjungar för att samla alla förlorade får från hela världen till en enda hjord.

Men det var inte så att detta härliga tillstånd kännetecknades av en yttre fred, en sådan frid som världen ger. Kapitlen 38 och 39 beskriver skrämmande attacker mot Guds folk, också när de lever i gemenskap med sin Gud. Hesekiel fick en inblick i den strid som Guds fiender ställer till med i syfte att förgöra dem, en strid som accentueras av Kristi regering. Men han ger dem också tröst: det är Gud som slutligen ska döma över dem som anfäller hans folk.

Det förefaller bäst att inte tolka dessa kapitel bokstavligt. Det finns ingen historisk och kronologisk precisering i framställningen. De som namnges och det som de gör beskrivs i allmänna ordalag, snarare än med hänvisning till någon särskild person eller händelse. Fokus ligger på allmänna utsagor om Guds regering i världen, snarare än på specifika tider och händelser.

Antydningar om att de här kapitlen inte är avsedda att vara lika exakta som de föregående profetiorna finns i uttryck som ”en lång tid”, ”i kommande år” (38:8), ”på den tiden” (38:14) och ”i kommande dagar” (38:16). ”Sju år” (39:9) och ”sju månader” (39:12) verkar vara symboliska tal på motsvarande sätt som i Uppenbarelseboken, snarare än bestämda tidsperioder. De antyder att Gud fullständigt slår sina fiender.

Gogs fälttåg, kapitel 38

HERRENS ord kom till mig. Han sade: Du människobarn, vänd ditt ansikte mot Gog i Magogs land, mot storfursten över Rosh, Mesek och Tubal, och profetera mot honom (v 1–2).

Det har gjorts många försök att koppla namnet Gog till någon forntida regent, något folk eller någon stad. 1 Mos 10:2–3 omnämner Magog, Mesek och Tubal som Jafets söner. Hes 32:26 omtalar att Mesek och Tubal har gått under som mäktiga riken redan tidigare, nämligen nuvarande norra Turkiet. I Upp 20:8 nämns Gog och Magog som de folk som ska strida mot Guds folk innan denna tidsålder tar slut. Bland Jafets söner finns också Gomer, som nämns senare, och hans son är Togarma.

Rosh är ett frågetecken. Gezelius, Bibel 2000 och NIV har översatt ordet med herrar eller storfurstar. Det finns sådana som menar att namnet, om det är ett namn, anspelar på Ryssland. Det är möjligt att Gog endast är en sammanfattning av de onda krafter som attackerar Guds folk, och härvid använder sig av olika fysiska folkslag som representeras av kända makter från historien. Mesek och Tubal kommer från Svarta havet, den nordliga delen av dagens Turkiet.

Gud gör klart att han behåller kontrollen också när hans fiender går till angrepp. Det är han som sätter krok i deras käftar, som när man betslar en häst och styr den dit man vill: *Jag skall föra dig omkring och sätta krokar i dina käftar. Jag skall föra dig ut med hela din här, hästar och ryttare, alla klädda i full rustning, en enorm skara, beväpnade med stora och små sköldar, och alla med svärd i hand (v 4).*

Angreppet beskrivs som ett stort hot, som ska drabba Guds folk med stor förödelse. De folk som anfaller kommer från alla väderstreck. *Perser,*

nubier och puteer är med dem, alla med sköld och hjälm, Gomer och alla dess härskaror, Togarmas folk från den yttersta norden och alla dess härar, ja, många folk har du med dig (v 5–6).

Persien är dagens Iran och ligger i öster. Nubien (Kush) ligger söder om Egypten och Put (Libyen) är väster om Nilen. Gomer och Togarmas folk, eller Togarmas hus (Beth Togarma) var från norra och östra Turkiet eller Armenien.

Om man ser på dessa folk som gemensamma fiender till det jordiska Israel skulle det vara mycket svårt att samla alla till ett gemensamt fälttåg. Det är mycket närmare till hands att tolka dem som gemensamma fiender som anfaller Guds folk från alla håll i den yttersta tiden. Motståndet ska komma både uppenbart och smygande.

De som hörde detta budskap hade sett att Assyrien och Babylonien hade utfört sin straffdom på Guds uppdrag. Nu får de också veta att det är Gud som behåller kontrollen över alla angrepp. Sådana kommer att komma under alla tider och i olika skepnader.

Hesekiel får veta att dessa fientliga folk nu ska tas i Guds tjänst: *Rusta dig och gör dig redo med alla de skaror som har samlats hos dig och tag befäl över dem* (v 7). Uttryck som ”efter lång tid” och ”i kommande år” (v 8) antyder att uppfyllelsen av profetian ska ske i en avlägsen framtid, efter återkomsten från exilen i Babylonien. Det kan också jämföras med den tid som Upp 20 talar om: den tid när Antikrist kommer lös för en kort tid, efter att kyrkan har haft en relativt fredlig tid. *De har förts ut från folken, så att alla nu bor där i trygghet* (v 8). Gud vet om och tillåter dessa mäktiga onda krafter att angripa hans folk, som ett oväder och som ett moln som täcker landet (v 9).

Fiendefolken smider planer, utan att veta att de därmed utför HERRENS tjänst. Då Guds fiender ser att Guds folk har det fredligt, och de lever i ovetskap om faran, då smider man planer för att tillintetgöra dem. De vill överraska dem när de minst anar det. *På den dagen skall tankar stiga upp i ditt hjärta, och du skall tänka ut onda planer. Du skall säga: Jag skall dra upp mot det obefästa landet, jag skall angripa dem som bor där i trygghet, alla som bor där utan murar och varken har bommar eller portar. Ty du vill plundra och röva och vända din hand mot ödelagda platser, som nu åter är bebodda, och mot ett folk som har samlats från bednafolken och som nu har boskap och ägodelar, där de bor i landets mitt* (v 10–12).

I kapitel 36–37 har Hesekiel fått berätta om de välsignelser Gud vill ge sitt folk. Också det här kapitlet är samstämmigt till den delen: det talar om

Guds godhet. Men nu finns fienderna med som en farlig kraft, och ett köpsläende och en rivalitet om att få dela bytet kännetecknar deras verksamhet. I detta köpsläende deltar också betydande handelsstäder, som Hesekiel har omtalat tidigare (se kapitel 27): Saba, Dedan och Tarsis (v 13).

Nu får fienderna veta HERRENS syfte: han ska först låta dem ställa till med problem för Israel genom att anfalla dem med en talrik här (v 15), men när HERREN visar sig helig på Gog ska hednafolken lära känna honom (v 16). I kapitel 36 lovar Gud frälsa sitt folk från all deras orenhet och de ska inte mera förödmjukas bland folken. Hednafolken ska lära sig vem han är. Både Guds folk och fienderna ska vittna om hans storhet.

Hesekiels budskap var inte nytt. Guds profeter har talat på samma sätt många gånger, att Gud ska låta främmande folk komma över dem om de inte håller sig till hans bud (v 17).

Varje gång Guds fiender attackerar hans folk ska Guds vrede riktas mot dem. *Men på den dag då Gog kommer över Israels land, säger Herren, HERREN, då skall jag släppa loss min vrede* (v 18). Han använder sig av naturkrafter som jordbävningar och andra katastrofer, och också djuren ska bäva (v 19–20). Det ska bli en sådan skräck att folken ska vända sig mot varandra (v 21).

Jag skall gå till doms med honom med pest och blod. Slagregn och hagelstenar, eld och svavel skall jag låta regna över honom och hans härar och över de många folk som följer honom. Så skall jag visa min storhet och helighet och göra mig känd inför många hednafolks ögon. Och de skall inse att jag är HERREN (v 22–23).

För Guds eget folk ger det här trygghet, medan det är en skräck för hedningarna. Vi ska vara lugna inför det att Gud kontrollerar naturkrafterna, och att dessa händelser slutligen ska vittna om Skaparens makt. Han tillåter att det händer, och han är rentav orsak till att det händer, men hans syfte är att slå ner fienderna och visa att han är HERREN.

Gogs undergång, kapitel 39

Den första versen i kapitel 39 är en upprepning av 38:3. Nu följer en ny vision av striden som det förra kapitlet berättar om. Det är samma principer och samma namn, men det kommer in ytterligare detaljer.

Det är Gud som för Gog omkring och inte bara tillåter honom att föra krig, utan driver honom framåt mot Israels berg (v 2). Men det kommer att gå illa för honom. *Där skall jag slå bågen ur din vänstra hand och låta pilarna*

falla ur din högra hand. På Israels berg skall du falla med alla dina härar och med de folk som följer dig. Jag skall ge dig till föda åt rovfåglar av alla slag och åt markens djur. Du skall falla ute på marken, ty jag har talat, säger Herren, HERREN. Jag skall sända eld över Magog och över dem som bor i trygghet i kustländerna, och de skall inse att jag är HERREN (v 3–6).

Trots att Gud använder fienderna i sin tjänst tillåter han dem inte att få den slutliga segern. Han kommer att gå emot alla som är fiender till hans heliga folk, och han kommer att besegra dem. Gud kommer att låta sitt heliga namn bli känt i Israel, och det ska inte mera bli vanhelgat. Också hednafolken ska inse att han är den Helige i Israel (v 7).

När fienderna tycks besegra det heliga folket verkar det som om Gud skulle stå med skammen och bli vanärad, men det är bara tillfälligt. Den här situationen har återkommit gång efter annan i historien. Ändå ser vi att det här också har avseende på domens dag: ”den dagen” (v 8). Det är den dagen när fienderna slutligen och definitivt besegras. Då ska Guds namn aldrig mera bli vanärad.

Vem har inte känt sig frustrerad över att Guds fiender tycks ha rätt i sitt hån och att Gud inte verkar ha någon kraft att ingripa? De kristnas vittnesbörd blir allt svagare. Allt mer tar villolärar över och de kristna splittras upp i grupper som inte kan komma överens. Just sådant är uttryck för fiendens mäktiga krigföring. Men som Gud har lovat, kommer han på den sista dagen att visa att han äger all makt. Då ska Människosonen komma i sin Faders härlighet tillsammans med sina änglar och löna var och en efter hans gärningar (Matt 16:27).

Med det här i minnet kan vi övervinna vår sorg över att vårt arbete med att föra ut evangeliet så lite tycks få synliga och mätbara resultat och fortsätta med det som vi är ålagda: att troget bära ut vittnesbördet.

I v 9 kommer en bild av hur väldig makt fienden har mobiliserat upp mot Guds folk, och hur fullständigt han ska krossas: *Sedan skall invånarna i Israels städer gå ut och ta rustningar, små och stora sköldar, bågar och pilar, påkar och spjut som bränsle till att elda med, och de skall elda med det i sju år (v 9).* Med modern krigföring eldar man knappast upp vapnen!

I det följande beskrivs hur Gog ska få en gravplats i Israel, öster om havet, och den ska kallas ”Gogs larmande hops dal” (v 11). Vi får här en dramatisk bild av hur många Guds fiender har varit genom historien. Om man skulle begrava dem på en plats, skulle de fylla en hel dalgång och genomfartsvägen bli helt blockerad.

Också v 12 ger ett exempel på ett troligt bildspråk: *I sju månader skall Israels folk begrava dem för att rena landet*. Det är en ofantlig mängd fiender som ska begravas. Detta ska bli en berömmelse för Israel (v 13).

Efter att man har hållit på att begrava dem under sju månader ska män utses för att vandra genom landet och märka upp platser där det finns fiendekroppar, tills dödgrävarna hinner fram (v 14–16).

Fienderna hade räknat med att avsätta Gud och tillintetgöra hans folk, men i stället blir de föremål för en offerfest där de själva ska offras (v 17–20). Fåglar och alla markens djur ska kallas att äta och dricka av fiendernas kroppar och blod. Bilden av offer är tagen från de offerceremonier som Gud påbjöd för templet i Jerusalem. Basan är ett bördigt område öster om Galileiska sjön, där man födde upp boskap att sälja, boskap som ofta blev offerobjekt. Det språkbruk som används här är ett starkt uttryck för Guds dom över dem som inte tror.

Efter den här dystra framtidsbilden för Guds fiender återvänder vi till den verklighet som Hesekiel ser och talar till i Babylonien. *Israels folk skall inse att jag är HERREN, deras Gud, från den dagen och för all framtid* (v 22). De ska förstå att Gud inte var för svag för att beskydda sitt folk från det fruktansvärda öde som drabbade dem under Nebukadnessar, utan det var deras synder och otro som måste straffas. Gud dolde sitt ansikte (v 23–24), han visade sig från sin stränga sida genom att han måste verkställa lagens dom över synden. Guds riktiga ansikte är hans nåd och barmhärtighet, som han visar i evangeliet. När vi ber om Guds välsignelse: ”Herren låte sitt ansikte lysa ... Herren vände sitt ansikte till oss”, ber vi om hans nåd.

Drömmen om ett slut på fångenskapen uppfylls bokstavligt mycket snart: ”Nu” (v 25). Det händer när Koresh utfärdar sitt edikt år 538 f Kr om att alla judar som önskar ska få återvända till sitt land. Då blir det en ny tid när man ska glömma den gamla, svåra tiden (v 26) och Gud bevisar då sin helighet inför hednafolken (v 27).

Men hur kan Gud säga att han ”inte lät någon enda bli kvar där” (v 28)? Alla återvände ju inte till Palestina. Här kan vi jämföra med Rom 9–11: inte alla som härstammar från Israel är det sanna Israel. Inte alla judar som hade förts till Babylonien var sanna judar. Men Gud för tillbaka alla som tillhör den lilla resten av trogna.

I kapitlets sista vers (v 29) får vi ett koncentrat av kapitel 37: Guds ansikte lyser med nåd och frid över alla dem som återvänder från exilen, i andlig mening över alla som Anden föder på nytt.

Sammanfattning

Om man gjorde en film av kapitlen 38 och 39 skulle den med största sannolikhet bli barnförbjuden. Den skulle bli full av råheter och blodutgjutelse. Hur kan sådant tjäna syftet att trösta Guds folk?

Först vill Gud ge oss en klar förstäelse för hur mycket ondska det finns i världen och hur den används för att bekämpa Guds rike. Sedan vill han trösta oss med att han ändå behåller kontrollen över all denna ondska och att han också tillåter den som straff över vår orättfärdighet, för att pröva oss och rena oss. Det är ingen skillnad hur stark fienden verkar vara. Gud har ändå full kontroll.

Den verkligt stora trösten är att Gud en gång ska göra slut på denna ondska och fullständigt tillintetgöra alla fiender. Allt detta borde göra oss angelägna att inte blanda oss med denna världs ondska utan hålla oss till Herren. Gud kan också bevisa sin helighet inför sina fiender, i syfte att få dem att vända om. Alla ska en gång falla ner inför honom, antingen i glädje över hans nåd eller i fruktan för hans dom.

(Bearbetning av ett kompendium om Hesekiels bok från en serie bibelstudier i Vasa från augusti 2008 till februari 2010. Kompendiet finns tillgängligt som pdf på adressen <http://www.logosmappen.net/?page_id=300>).

Några smakprov från den reviderade Folkbibeln

Några har undrat hur arbetet med en reviderad utgåva av Svenska Folkbibeln fortskrider. Svaret är att det går framåt men går inte så fort som kanske många önskar. Arbetet med Bibelns grundtext kräver mycket tid och noggrannhet, likaså valet av vilka svenska ord och meningar som bäst förmedlar grundtextens innehåll på vårdad och modernt flytande svenska. Revisionen av hela Nya testamentet och Psaltaren är dock snart färdig och planeras efter slutgranskning gå i tryck under hösten.

Här följer som ett litet smakprov några kapitel ur Första Korintierbrevet och Galaterbrevet. Med dessa smakprov vill vi låta tidskriftens läsare fundera på om också ni tycker att texten nu flyter bra. Kom med era synpunkter! Vi har stött och blött många formuleringar fram och tillbaka efter synpunkter från referenter.

I den reviderade utgåvan av Folkbibeln är notapparaten bearbetad och utvidgad med flera förklarande noter. Där anges också när annan översättning är möjlig och om det föreligger handskrifter med annan formulering. När det gäller själva texten har vi strävat efter så ledig satsbyggnad som möjligt och helst inte vara ordrikare än grundtexten. De insatta mellanrubrikerna har stramats upp och kortats ner där det går.

Det är snart dags för oss att ge oss i kast med det omfångsrikare Gamla testamentet. Den angelägna uppgiften blir svårare. Hur den ska klaras av får vi återkomma till.

Red.

Första Korintierbrevet

Hälsning

1 ¹Från Paulus, genom Guds vilja kallad till Kristi Jesu apostel, och vår broder Sostenes. ²Till Guds församling i Korint, de kallade och heliga som helgats i Kristus Jesus, tillsammans med alla som på varje plats där de eller vi bor åkallar vår Herre Jesu Kristi namn. ³Nåd vare med er och frid från Gud vår Far och Herren Jesus Kristus.

Tack till Gud

⁴Jag tackar alltid min Gud för er, för den Guds nåd som ni har fått i Kristus Jesus. ⁵I honom har ni blivit rika på allt, på allt tal och all insikt, ⁶eftersom vittnesbördet om Kristus har fått stadigt fäste hos er. ⁷Därför saknar ni inte någon nådegåva medan ni väntar på att vår Herre Jesus Kristus ska uppenbaras. ⁸Han ska också styrka er ända till slutet, så att ni inte kan anklagas på vår Herre Jesu Kristi dag. ⁹Gud är trofast, han som har kallat er till gemenskap med sin Son Jesus Kristus, vår Herre.

Splittring i församlingen

¹⁰I vår Herre Jesu Kristi namn uppmanar jag er, bröder, att ni alla ska vara eniga i det ni säger och inte låta splittring finnas bland er, utan stå enade i samma sinne och samma mening. ¹¹Av Chloes folk har jag nämligen fått veta om er, mina bröder, att det förekommer stridigheter bland er. ¹²Vad jag menar är att ni var och en säger: ”Jag håller mig till Paulus” eller ”Jag håller mig till Apollos” eller ”Jag håller mig till Kefas” eller ”Jag håller mig till Kristus”. ¹³Är Kristus delad? Det var väl inte Paulus som blev korsfäst för er? Eller var det i Paulus namn ni blev döpta?

¹⁴Jag tackar Gud för att jag inte har döpt någon av er utom Crispus och Gaius, ¹⁵så att ingen kan säga att ni blev döpta i mitt namn. ¹⁶Jo, Stefanus familj har jag också döpt. Annars vet jag inte om jag har döpt någon annan. ¹⁷Kristus har ju inte sänt mig för att döpa utan för att predika evangeliet, men inte med våltalig vishet så att Kristi kors förlorar sin kraft.

Världens visdom och korsets dårskap

¹⁸Ordet om korset är en dårskap för dem som går förlorade, men för oss som blir frälsta är det en Guds kraft. ¹⁹Det står ju skrivet: *Jag ska göra slut på de visas visdom och förkasta de förståndigas förstånd.* ²⁰Var är de visa? Var är de skriftlärdade? Var är den här världens debattörer? Har inte Gud gjort den här världens visdom till dårskap?

²¹När världen inte genom sin visdom lärde känna Gud i hans vishet, beslöt Gud att genom den dårskap vi förkunnar frälsa dem som tror. ²²Judarna begär tecken och grekerna söker vishet, ²³men vi predikar Kristus som korsfäst, för judarna en stötesten och för hedningarna en dårskap. ²⁴Men för de kallade, både judar och greker, predikar vi Kristus som Guds kraft och Guds vishet. ²⁵Guds dårskap är visare än människor, och Guds svaghet är starkare än människor.

²⁶Bröder, se på er egen kallelse. Inte många av er var visa på världens sätt, inte många var mäktiga, inte många förnäma. ²⁷Nej, det som för världen var dåraktigt utvalde Gud för att förödmjuka de visa, och det som för världen var svagt utvalde Gud för att förödmjuka det starka, ²⁸och det som för världen var obetydligt och föraktat och inte fanns till, det utvalde Gud för att tillintetgöra det som fanns till, ²⁹för att *ingen människa ska berömma sig inför Gud*. ³⁰Tack vare honom är ni i Kristus Jesus. För oss har han blivit vishet från Gud, rättfärdighet, helgelse och återlösning, ³¹för att det ska bli som det står skrivet: *Den som berömmar sig ska berömma sig av Herren*.

Första Korintierbrevet skrevs av aposteln Paulus under hans tid i Efesos i mitten av 50-talet e Kr (16:8, se även Apg 19:10). Aposteln har sänt ett tidigare brev (5:9) och svarar nu på ett brev som församlingen har skickat (7:1), troligen buret av Stefanus, Fortunatus och Achaikus (16:17, se även 1:11). Första Korintierbrevet behandlar moraliska och läromässiga problem inom församlingen.

- 1:1 *Sostenes* Sannolikt den omvände synagogföreståndaren i Efesos (Apg 18:17) som skrev ner brevet efter Paulus diktamen.
- 1:2 *där de eller vi bor åkallar vår Herre* Annan översättning: "åkallar vår och deras Herre".
- 1:2 *Korint* En blomstrande handelsstad och huvudort i provinsen Achaia, berömd för sin lyx och sina laster.
- 1:2 *deras och vår Herre* Annan översättning: "där de eller vi bor".
- 1:5 *allt tal* Annan översättning: "all tanke".
- 1:6 *hos er* Annan översättning: "i er".
- 1:10 *bröder* Annan översättning: "syskon". Grekiskan tilltalar liksom t ex spanskan en blandad grupp (jfr kap 7) i maskulinum, som "bröder".
- 1:10 *mening* Annan översättning: "tänkesätt".
- 1:11 *Chloes folk* Syftar antingen på Chloes familj och tjänstefolk eller på en kristen församling som samlades i hennes hus.
- 1:12 *Apollos* var en lärd och skicklig förkunnare som hade kommit till Korint efter Paulus (Apg 18:24-27).
- 1:12 *Kefas* Dvs aposteln Petrus (se Joh 1:42).
- 1:14 *Crispus* En synagogföreståndare som blev omvänd tidigt under Paulus verksamhet i Korint (Apg 18:8).
- 1:14 *Gaius* En troligen välbärgad kristen som hade upplåtit sitt hus åt Paulus och församlingen (Rom 16:21).
- 1:16 *Stefanus* Den förste som kom till tro i Korint, nu en av ledarna i församlingen (16:15).
- 1:17 *vållätlig vishet* Talekonsten skattades skyhögt i antikens Grekland. Paulus prioriterade istället innehållet över framförandet (jfr 1 Kor 2:1, 2 Kor 11:6).
- 1:19 Jes 29:14.
- 1:20 *debattörer* Udden är här riktad mot den tidens grekiska filosofer med vilka Paulus hade diskuterat strax före sin ankomst till Korint (Apg 17:18, 18:1).
- 1:23 *en svöstenen för judar* För judarna var det svårt att tänka sig en korsfäst Messias, eftersom Mose lag säger: "Den som har blivit upphängd är en Guds förbannelse" (5 Mos 21:23). Jfr dock Gal 3:13.
- 1:31 Jer 9:24.

Guds hemliga vishet

2¹När jag kom till er, bröder, var det inte med stor värtalighet eller vishet som jag predikade Guds hemlighet för er. ²Jag hade nämligen bestämt mig för att inte veta av något annat hos er än Jesus Kristus och honom som korsfäst. ³Svag, rädd och mycket orolig kom jag till er. ⁴Mitt tal och min predikan kom inte med övertygande visdomsord utan med bevisning i Ande och kraft. ⁵Er tro skulle inte bygga på människors visdom utan på Guds kraft.

⁶Vishet förkunnar vi dock bland de vuxna, en vishet som inte tillhör den här världen eller den här världens härskare, som går mot sin undergång. ⁷Nej, vi förkunnar Guds hemliga och fördolda vishet som Gud från evighet har bestämt ska bli till härlighet för oss. ⁸Den visheten har ingen av den här världens härskare känt. Hade de känt den, skulle de inte ha korsfäst härlighetens Herre.

⁹Men som Skriften säger: *Vad ögat inte sett och örat inte hört och människans hjärta inte anat, det har Gud berett åt dem som älskar honom.* ¹⁰Gud har uppenbarat det för oss genom sin Ande. Anden utforskar allt, även djupen i Gud. ¹¹Vem vet vad som finns i människan utom människans egen ande? Så vet heller ingen vad som finns i Gud utom Guds Ande.

¹²Men vi har inte fått världens ande utan Anden som är från Gud, för att vi ska veta vad vi fått av Gud. ¹³Det förkunnar vi också, inte med ord som mänsklig visdom lär oss utan med ord som Anden lär oss, när vi förklarar andliga ting med andliga ord. ¹⁴En oandlig människa tar inte emot det som kommer från Guds Ande. Det är dårskap för henne, och hon kan inte förstå det eftersom det måste bedömas på ett andligt sätt. ¹⁵Den andliga människan däremot kan bedöma allt, men själv kan hon inte bedömas av någon. ¹⁶För *vem har lärt känna Herrens sinne? Vem kan undervisa honom?* Men vi har Kristi sinne.

2:1 *Guds hemlighet* Andra handskrifter: "Guds vittnesbörd".

2:6 *vuxna* Annan översättning: "fullkomliga" (jfr dock 3:1).

2:9 *Skriften säger* Detta citat är troligen en sammanställning av flera ord och uttryck från GT, bl a Jes 64:4 och 52:15.

2:13 *med andliga ord* Annan översättning: "för andliga människor".

2:14 *oandlig* Ordagrant: "själisk" (med enbart mänsklig själ, utan Guds Ande).

2:16 Jes 40:13.

Galaterbrevet

Hälsning

1 ¹Från Paulus, apostel, utsänd inte av människor eller genom någon människa, utan av Jesus Kristus och Gud Fadern som har uppväckt honom från de döda. ²Jag och alla bröderna här hos mig hälsar församlingarna i Galatien. ³Nåd vare med er och frid från Gud vår Far och Herren Jesus Kristus, ⁴som har offrat sig själv för våra synder för att rädda oss ur denna rådande onda tidsålder efter vår Guds och Fars vilja. ⁵Hans är äran i evigheters evighet. Amen.

Inget annat evangelium

⁶Jag är förvånad att ni så fort överger honom som har kallat er genom Kristi nåd och vänder er ett annat evangelium, ⁷fast det inte finns något annat. Det är bara några som skapar förvirring bland er och vill förvränga Kristi evangelium. ⁸Men även om vi själva eller en ängel från himlen skulle ge er ett annat evangelium än det vi har predikat, så ska han vara under förbannelse. ⁹Det vi redan har sagt säger jag nu igen: om någon ger er ett annat evangelium än det ni har tagit emot, så ska han vara under förbannelse.

¹⁰Är det nu människor jag försöker få på min sida, eller Gud? Eller söker jag människors gillande? Hade jag fortfarande sökt människors gillande skulle jag inte vara Kristi tjänare.

Inte av mänskligt ursprung

¹¹Jag vill göra klart för er, bröder, att evangeliet som jag predikat inte kommer från människor. ¹²Jag har inte fått det eller lärt mig det av någon människa, utan genom en uppenbarelse från Jesus Kristus.

¹³Ni har ju hört hur jag betedde mig förr inom judendomen, hur våldsamt jag förföljde Guds församling och försökte utrota den. ¹⁴Jag gick längre i judendom än många jämnåriga i mitt folk och ivrade ännu mer fanatiskt för mina fäders stadgar.

¹⁵Men han som utvalde mig redan i moderlivet och som kallade mig genom sin nåd ¹⁶beslöt att uppenbara sin Son i mig, för att jag skulle förkunna evangeliet om honom bland hedningarna. Då rådfrågade jag

inte genast människor av kött och blod. ¹⁷Jag gick inte upp till Jerusalem, till dem som var apostlar före mig, utan jag begav mig till Arabien och återvände sedan till Damaskus.

¹⁸Först tre år senare kom jag upp till Jerusalem för att lära känna Kefas, och jag stannade hos honom i femton dagar. ¹⁹Någon annan av apostlarna träffade jag inte, bara Jakob, Herrens bror. ²⁰Det här skriver jag till er inför Gud, jag ljuger inte. ²¹Sedan reste jag i väg till Syriens och Kilikiens område. ²²Personligen var jag okänd för Kristi församlingar i Judeen, ²³de hade bara hört sägas: ”Han som förr förföljde oss förkunnar nu den tro han tidigare ville utrota.” ²⁴Och de prisade Gud för min skull.

Galaterbrevet är troligen ett av Paulus tidiga brev, skrivet i polemik mot judaisierande lärare som krävde att nykristna hedningar också skulle omskära sig och leva som judar. Namnet Galatien syftar troligen på den romerska provinsen Galatien i centrala nuvarande Turkiet vars södra del Paulus besökte under sin första missionsresa (Apg 13-14). Brevet är i så fall skrivet efter resan i slutet av 40-talet e Kr, strax före eller efter mötet i Jerusalem (Apg 15:1). Enligt en äldre teori kan namnet också syfta på det forna landskapet Galatien, grundat av ättlingar till kelterna (jfr ”Gallien”), som låg längre norrut och som Paulus skulle kunna ha besökt under de senare missionsresorna (Apg 15:36-21:16) i mitten av 50-talet e Kr.

1:8 *under förbannelse* Under Guds dom, grek. *anáthema*, ”tillspillogiven” (jfr t ex Jos 6:18).

1:14 *mitt folk* Annan översättning: ”min generation”.

1:14 *mina faders stadgar* Tolkning och tillämpning av Mose lag som hade växt fram bland de skriftlärdade under århundradena före Kristus. Bland fariseerna betraktades de som lika bindande som Guds lag i Skriften.

1:16 *i mig* Annan översättning: ”genom mig”.

1:17 *Arabien* Troligen området öst och sydöst om Damaskus. Denna resa är inte omnämnd i Apostlagärningarna men inföll troligen mellan Apg 9:25-26.

1:18 *Kefas* Aposteln Petrus arameiska namn. Båda namnen betyder ”sten” eller ”klippa”.

1:19 *Jakob, Herrens bror* Jesu halvbror, omvänd efter uppståndelsen (Joh 7:5, 1 Kor 15:7), ledare för församlingen i Jerusalem (Apg 15:13) och författare till Jakobsbrevet.

1:21 *Syriens och Kilikiens område* Kilikien låg i östra nuvarande Turkiet och gränsade till Syrien. I detta område låg Paulus hemstad Tarsus (jfr Apg 9:30, 21:39).

Mötet med de ansedda i Jerusalem

2¹Efter fjorton år kom jag upp till Jerusalem igen, nu med Barnabas. Även Titus hade jag med mig. ²Jag reste dit efter en uppenbarelse och lade fram – enskilt, för de ansedda – det evangelium som jag predikar bland hedningarna. Det var väl inte så att jag kämpade eller hade kämpat förgäves?

³Men inte ens min följeslagare Titus, som är grek, blev tvingad till omskärelse. ⁴Det ville annars de falska bröder som hade nästlat sig in.

De hade smugit sig in för att spionera på den frihet vi har i Kristus Jesus och göra oss till slavar. ⁵Men vi gav inte efter för dem ens ett ögonblick eller underkastade oss. Vi ville att evangeliets sanning skulle bevaras hos er.

⁶Och de som ansågs betydelsefulla – vilka de en gång var gör ingen skillnad för mig, Gud ser inte till personen – dessa ansedda ville inte ålägga mig något mer. ⁷Tvärtom, de insåg att jag var betrodd med evangeliet till de oomskurna liksom Petrus till de omskurna. ⁸Han som hade gett Petrus kraft att vara apostel för de omskurna har också gett mig kraft att vara det för hedningarna.

⁹Och när Jakob, Kefas och Johannes, de som ansågs vara pelarna, förstod vilken nåd jag hade fått, räckte de mig och Barnabas handen till gemenskap. Vi skulle gå till hedningarna, de till de omskurna. ¹⁰Det enda var att vi skulle tänka på de fattiga, och det har jag också varit noga med att göra.

Paulus tillrättavisar Kefas

¹¹Men när Kefas kom till Antiokia gick jag öppet emot honom, eftersom han stod där dömd. ¹²Innan det kom några från Jakob brukade han nämligen äta med hedningarna, men när de hade kommit drog han sig undan och höll sig avskild av rädsla för de omskurna. ¹³Även de andra judarna hycklade på samma sätt, så att till och med Barnabas drogs med i deras hyckleri.

¹⁴Men när jag såg att de inte var på rätt väg efter evangeliets sanning, sade jag till Kefas inför alla: ”Om du som är jude kan leva som hedning och inte som jude, varför tvingar du då hedningarna att leva som judar?”

Rättfärdig genom tro, inte gärningar

¹⁵Vi är visserligen judar till födseln och inte hedniska syndare. ¹⁶Men vi vet att människan inte förklaras rättfärdig genom laggärningar, utan genom tro på Jesus Kristus. Därför har också vi satt vår tro till Kristus Jesus, för att stå som rättfärdiga genom tro på Kristus och inte genom laggärningar. Genom laggärningar blir ingen människa rättfärdig.

¹⁷Men om vi som söker rättfärdigheten i Kristus visar oss vara syndare, står Kristus då i syndens tjänst? Verkligen inte! ¹⁸Bara om jag bygger upp igen det jag rev ner gör jag mig till överträdare. ¹⁹Jag har genom lagen dött bort från lagen för att leva för Gud. Jag är korsfäst med Kristus, ²⁰och nu lever inte längre jag, utan Kristus lever i mig. Och det liv jag nu

lever i min kropp, det lever jag i tron på Guds Son som har älskat mig och utgett sig för mig. ²¹Jag förkastar inte Guds nåd. För om rättfärdighet kunde vinnas genom lagen, då hade Kristus dött förgäves.

- 2:1 *Barnabas* Paulus mentor och medarbetare på den första missionsresan (Apg 9:27, 11:22f, 13:2f, 15:36f).
- 2:1 *Titus* Betrodd medarbetare till Paulus, som hade fört honom till tro (Tit 1:4, se även 2 Kor 7:6f).
- 2:2 *enskilt* Detta enskilda möte med ”de ansedda” (Jakob, Petrus och Johannes, v 9) behöver inte vara samma tillfälle som det stora apostlamötet i Jerusalem då hela församlingen deltog (Apg 15:6, 12, 22). Paulus besökte Jerusalem även tidigare, se t ex Apg 11:30.
- 2:5 *bos er* Annan översättning: ”för er”.
- 2:6 *inte ålägga mig något mer* De krävde inte att hedningarna skulle omskäras (2:2f).
- 2:10 *de fattiga* Dvs församlingen i Jerusalem, som försörjde många änkor (Apg 6:1, Rom 15:26).
- 2:11 *Antiokia* Platsen från vilken kontroversen kring omskärelsen togs till Jerusalem (Apg 14:26, 15:1f).
- 2:12 *från Jakob* Dvs från den judekristna församlingen i Jerusalem där Jakob var ledare.
- 2:14 *var på rätt väg* Annan översättning: ”vandrade rättfram”.

De som har tron är Abrahams barn

3¹Dåraktiga galater! Vem har förhäxat er? Ni fick ju Jesus Kristus målad för era ögon som korsfäst. ²En enda sak vill jag veta från er: fick ni Anden genom laggärningar eller genom att lyssna i tro? ³Är ni så dåraktiga? Ni som började i Anden, ska ni nu sluta i köttet? ⁴Har ni lidit så mycket förgäves, om det nu var förgäves? ⁵Han som ger er Anden och gör underverk bland er, är det för era laggärningar eller för att ni lyssnar i tro, som Abraham? ⁶*Han trodde Gud, och det räknades honom till rättfärdighet.* ⁷Därför ska ni veta att de som har tron, de är Abrahams barn.

⁸Skriften förutsåg att Gud skulle förklara hedningarna rättfärdiga av tro och gav i förväg detta glädjebud till Abraham: *I dig ska alla folk bli välsignade.* ⁹Alltså blir de som tror välsignade tillsammans med Abraham som trodde.

¹⁰Men de som håller sig till laggärningar är under förbannelse. Det står skrivet: *Förbannad är den som inte håller fast vid allt som står skrivet i lagens bok och gör därefter.* ¹¹Att ingen förklaras rättfärdig inför Gud genom lagen är uppenbart, eftersom *den rättfärdige ska leva av tro.* ¹²Men lagen säger inte ”av tro”, utan att *den som följer dessa bud ska leva genom dem.* ¹³Kristus har friköpt oss från lagens förbannelse genom att bli en förbannelse i vårt ställe. Det står skrivet: *Förbannad är var och en som är upphängd på trä.* ¹⁴Så skulle välsignelsen som Abraham fått komma till

hedningarna i Jesus Kristus, så att vi genom tron skulle få den utlovade Anden.

Lagen upphäver inte löftet

¹⁵Bröder, jag vill ta ett mänskligt exempel: inte ens en människas testamente som vunnit laga kraft kan upphävas eller utökas. ¹⁶Nu gavs löf-tena till Abraham och hans avkomma. Det står inte: ”och dina avkom-lingar”, som när det gäller många, utan som när det gäller en enda: *och din avkomma*, som är Kristus. ¹⁷Vad jag menar är detta: ett testamente som Gud själv i förväg gjort giltigt kan inte upphävas av lagen som kom fyrahundratrettio år senare, så att löftet skulle bli ogiltigt. ¹⁸För om arvet skulle bero på lagen, beror det inte längre på löftet. Men Gud gav det till Abraham genom ett löfte.

¹⁹Varför gavs då lagen? Den blev tillagd på grund av överträdelserna för att gälla tills avkomlingen kom, han som löftet gällde. Den utfärda-des genom änglar och lades i en medlares hand. ²⁰Och medlaren repre-senterar inte bara en part. Men Gud är en.

²¹Är då lagen emot Guds löften? Verkligen inte. Hade vi fått en lag som kunde ge liv, då hade rättfärdigheten verkligen kommit av lagen. ²²Men nu har Skriften inneslutit allt under synd, för att det som var utlovat ska ges genom tron på Jesus Kristus åt dem som tror. ²³Innan tron kom hölls vi instängda och bevakade av lagen tills tron skulle up-penbaras. ²⁴Så blev lagen vår övervakare fram till Kristus, för att vi skulle förklaras rättfärdiga av tro. ²⁵Men när tron väl har kommit står vi inte längre under någon övervakare.

Guds och Abrahams barn

²⁶Alla är ni Guds barn genom tron på Kristus Jesus. ²⁷Alla ni som blivit döpta in i Kristus har iklätt er Kristus. ²⁸Här är ingen jude eller grek, slav eller fri, man och kvinna. Alla är ni ett i Kristus Jesus. ²⁹Och om ni tillhör Kristus är ni avkomlingar till Abraham, arvingar efter löftet.

3:3 *köttet* Ett sinne styrt av lägre mänskliga begär, inte av Guds Ande (jfr Gal 5:16f, Rom 8:5f).

3:4 *lidit* Annan översättning: ”upplevt”. Se dock Apg 14:2f, Gal 4:29, 6:12 för exempel på de sydgalatiska församlingarnas lidande för evangeliets skull.

3:6 1 Mos 15:6.

3:8 *I dig ska alla folk bli välsignade* 1 Mos 12:3. Skriften förutsåg trons rättfärdighet (1 Mos 15:6) och kunde därför ”i förväg” profetera om hur Abraham skulle bli far till många folk genom evangeliet.

3:10 5 Mos 27:26.

- 3:11 Hab 2:4.
 3:12 3 Mos 18:5.
 3:13 5 Mos 21:23.
 3:16 1 Mos 13:15, 15:18. Avkomling och avkomma är samma ord både i grekiskan (*spérma*) och hebreiskan (*zéra*). Det står i singular och betyder ordagrant "säd".
 3:17 *testamente* Annan översättning: "förbund" (jfr 1 Mos 15:18, Heb 9:15f).
 3:17 *fyrhundratrettio år senare* Jfr 2 Mos 12:40. Löftet upprepades till Jakob strax före dennes färd till Egypten (1 Mos 46:2f).
 3:19 *i en medlars hand* Lagen överlämnades genom Mose, som därigenom stod som medlare mellan Gud och folket, 5 Mos 5:5.
 3:20 *Gud är en* Endast en part - Gud själv - var aktiv när Abraham fick löftet om Messias (se 1 Mos 15:17-18).
 3:24 *övervakare* Grek. *paidagógos*, en slav som med sträng hand skulle övervaka barnen och leda dem till skolan.

NY BOK FRÅN BIBLICUMS FÖRLAG!

SETH ERLANDSSON

Frågor och svar om Bibeln

Pris 150 kr.

Kan beställas från
BIBLICUMS FÖRLAG

Släntvägen 10, 331 35 Värnamo

E-mail: biblicum@bredband.net

Frågor och svar

Vilken bibeltolkning är rätt?

Fråga: Hur kan man veta vilket samfund eller vilken kyrka som tolkar Bibeln rätt?

Svar: Det är uppenbart att det bland kristna förekommer många olika bibeltolkningar. Kyrkor och samfund är olyckligtvis ofta oeniga i sin hållning till Bibeln och sin tolkning av den. Vad kan det bero på? Beror olikheterna på tolkarna eller på Bibeln? Många tror att det beror på Bibeln. ”Den är så motsägelsefull”, påstår många. ”Den kan tolkas lite hur som helst”, säger andra. Men kan den det? Går det inte att objektivt fastslå vad som faktiskt står i texten, vad som är bibliskt och vad som inte är det?

För att rätt kunna tolka vad en person säger, är det självklart att man noga måste sätta sig in i hans tankevärld. Det är ju inte tolkarens tankar som ska föras fram utan föremålet för tolkningen. Ju bättre man känner till hans språk, hans sätt att formulera sig, hans bakgrund och vilka tankar han eventuellt framfört tidigare, desto lättare blir det att sätta sig in i och rätt förmedla vad han säger. På samma sätt förhåller det sig vid tolkningen av profeternas och apostlarnas texter i Bibeln. Det är inte översättarens tankar som ska läsas in i texten utan vad skriften i fråga har att säga. Utan grundliga språkkunskaper och ett studium av texten i sitt sammanhang är det svårt att ge en rätt tolkning.

När det gäller bibeltolkning och en rätt bibelforskning är det på samma sätt viktigt att känna till textens grundspråk, dess grammatik och uttrycksformer, vidare textens historiska och textuella sammanhang, det man kallar för kontexten. Bibelverserna får inte ryckas loss ur sitt sammanhang i en viss bibelbok. Andra bibelböcker kan också kasta ljus över texten när de berör samma ämnen. Inom bibelkritiken är det mer regel än undantag att ifrågasätta bibelböckernas kanoniska enhet, den samstämmighet som föreligger mellan de olika bibelböckernas budskap. Med en sådan utgångspunkt omöjliggör man på förhand en rätt bibeltolkning. Skriften är sin egen tolk. Skrift ska med skrift tolkas. Den helige Ande motsäger inte sig själv.

Edens lustgård, syndafallet och Hesekiel 28

Fråga: På långfredagsmorgonen sändes ett program i SVT som handlade om bibeln. I programmet hävdades att Eden-berättelsen i Första Mosebok inte handlar om de första människorna i historiens början. I stället handlar den om en kung under en senare tid. Adam var en kung som fungerade som trädgårdsmästare i en trädgård som var anlagd av människor, ämnad för deras gud. Syndafallet hade ingenting med hela mänskligheten att göra, utan handlade bara om denne kungs personliga olydnad. Det sades att Eden-berättelsen är en senare berättelse som bygger på den tidigare texten i Hesekiel 28:11-19. Vad säger Biblicum om detta?

Svar: Texten om "Begynnelsen" (på hebreiska *Bereshith* och på latin *Genesis*), är mycket äldre än Hesekiel 28. Profeten Hesekiel verkade mellan åren 593-571 f. Kr., medan Mose var Herrens unike profet och Israels ledare fr.o.m. 1446 f.Kr. Han förmedlade undervisning från Herren från den tiden och fram till sin död 40 år senare.

Första Moseboken berättar om världshistoriens första dagar, verklig historia som Gud uppenbarat för Mose, inte mänskliga spekulationer och myter om begynnelsen. Adams och Evas syndafall är en historisk verklighet som drabbat hela mänskligheten. Hela Bibeln handlar om den enda räddningen undan det elände och den förgängelse som råder alltifrån syndafallet och som berövar oss människor det eviga livet och den saliga gemenskapen med Gud. Bara genom den utlovade Frälsaren, som ställföreträdande gottgjort för all synd och försonat oss med Gud, har vi frid med Gud och evigt liv. Men det glada budskapet om denna underbara frälsning har vi ingen glädje av, om vi förkastar Frälsaren och vad han oförtjänt erbjuder oss. Det är otron som fördömer (se bl.a. Hebr. 4:2-3 och Joh. 3:16-18, 36; 5:24).

Hur ska vi då förstå Hes. 28? Detta kapitel är en del av Hesekiels profetior mot hedniska folk (kap. 25-32). På Hesekiels tid var Tyrus ännu en dominerande handelsmakt som genererat mycket stora rikedomar. Det ledde till att kungen i Tyrus blev mycket högmodig: *Ditt hjärta är högmodigt, och du säger: Jag är en gud, jag tronar på en gudatron mitt ute i havet* (v. 2a). Tyrus var anlagt på en ö, och dess goda försvarsmöjligheter kompletterades med befästningar på fastlandet. *Ändå är du bara en människa och inte en gud, hur mycket du än i ditt hjärta tycker dig vara en gud* (v. 2b). Här föreligger en likhet med vad som ledde till de första människornas syndafall. Ormen sa till kvinnan: Den dag ni äter

av frukten på trädet mitt i lustgården ”ska era ögon öppnas så att *ni blir som Gud*” (1 Mos. 3:5). Högmodet leder till fördärv. Herren säger om Tyrus kung: *Eftersom du menar att dina tankar är Guds tankar, se, därför ska jag låta främlingar komma mot dig, de grymmaste folk* (v. 6f). *De ska störta ner dig i graven, och du ska dö en våldsamt död mitt ute i havet* (v. 8). Detta hände också. Det mäktiga Tyrus blev gång på gång invaderat, på Hesekiels tid av Nebukadnessar och kaldeerna under 13 års tid. Det hjälpte inte att Tyrus kung sa till angriparna innan han genomborrades: *Jag är en gud* (v. 9).

På uppdrag av Herren stämmer Hesekiel upp en klagosång över den högmodige Tyruskungen (v. 12-19). Precis som Adam och Eva före syndafallet levde i ett helt underbart paradiset med guld och ädla stenar (se 1 Mos. 2:8-14), så liknar Hesekiel Tyruskungens överdådiga härlighet före hans fall med paradiset före syndafallet: *I Eden, Guds lustgård, var du, höljd i alla slags ädelstenar... Med guld var dina tamburiner... Du var fullkomlig på alla dina vägar från den dag då du skapades, till dess att orättfärdighet blev funnen hos dig* (v. 13-15). Ingen fann några brister hos Tyruskungen under denna hans storhetstid. Han fungerade t.o.m. som beskyddare och garant för andra folks rikedom och välstånd: *Du var smord som en beskyddande kerub* (v. 14). Keruberna var ju paradiset beskyddare (se 1 Mos. 3:24).

Tyruskungens fullkomlighet var dock bara skenbar. Med våld och oärlighet byggde han upp ett mycket stort handelsimperium. Tyrus hade kolonier inte bara på det närliggande Cypern utan ända bort till Karthago på Afrikas nordkust (nuvarande Tunisien) och ända till Tarshish som betraktades som den dåtida världens västligaste utpost. *Du syndade. Därför drev jag dig bort från Guds berg och förgjorde dig, du beskyddande kerub, mitt bland de gnistrande stenarna. Eftersom ditt hjärta var högmodigt på grund av din skönhet, och du fördärvade din visdom på grund av din prakt, kastade jag ner dig till jorden och utlämnade dig åt kungar till att beskädas... Du fick ett fusansfullt slut* (v. 16-19).

SE

Utblick över samtiden

Kristen tro är politisk

Det menar Anton Myrin, redaktör för antologin *Att hoppas på ett annat system*, i *EFS Budbäraren*, januari 2014. Idén till boken fick han under ett samtal om kristen tro och anarkism. Han menar att den Jesus som presenteras i evangelierna har tydliga drag av anarkism. ”Jesus bröt mot lagar och kritiserade den politiska makten”, heter det i inledningen till artikeln. På en direkt fråga om Jesus var anarkist svarar han: ”Nej, Jesus var inte anarkist, han står utanför våra försök till politiska indelningar. Men såsom Jesus presenteras i evangelierna finns drag av anarkism, inte minst då han helade människor på sabbaten, uppmanade sina lärjungar att inte tillämpa hierarkier (Luk. 22:24-30) och vågade kritisera den politiska makten (Luk. 13:32).” På frågan om en kyrka som inte reagerar när vapen tillverkas i dess omgivning och som inte hjälper människor som utsätts för våld, inte förlorar i trovärdighet eller brister mot kallelsen att sprida Guds kärlek i världen, svarar Myrin att visst kunde de vara fler som likt honom själv demonstrerar och höjer rösten mot vapenindustrin.

När Jesus talar om maktutövarna och deras sätt att uppträda är det endast ett konstaterande hur de utövar makten. Bland lärjungarna skulle man inte ta efter och utöva makt med våld. ”Den äldste ska vara som den yngste”, säger Jesus. När Jesus kallar Herodes en ”räv” menar han att Herodes är opålitlig och att han säger ett och gör ett annat. Jesus kände honom och behövde inte förskräckas för honom. Jesus hade ett uppdrag att utföra och det kunde inte Herodes omintetgöra.

Politik i dess olika former styr i saker som rör denna värld, ekonomi, ordningsväsen, försvar, skolor etc. men inte i kyrkan eller andliga ting. Inte heller har kyrkan något uppdrag att ägna sig åt politik. Kyrkan styrs av sin kung som med sitt ord vägleder själar till evigheten. Den kristna tron uppstår och uppehålls med evangelium. Det finns inget annat som förmår det. Tron uppstår när och var det behagar Gud. Däremot förmanar Skriften oss att vara den mänskliga överheten underdånig (Rom.

13:1-7). Vidare uppmanas vi i 1 Tim. 2:1-4 att be för kungar och all överhet och föra ett lugnt liv så att Guds vilja med vår frälsning ska ha framgång.

I sitt svar till Pilatus säger Jesus att hans rike inte är av den här världen (Joh. 18: 36). Därför uppträdde inte lärjungarna till hans försvar utan höll sig undan. Han skulle ensam utföra sitt verk, men inte genom att inbilla sina lärjungar att det en dag ska bli fred på jorden. Tvärtom förberedde han dem på motgångar och förföljelse, ja lidande och död just för att de var hans lärjungar. Jesus bröt aldrig mot någon lag. Han hade kommit för att uppfylla lagen (Matt. 5:17-18). Ingen kunde överbevisa honom om någon synd (Joh. 8:46). När han botade på sabbaten gjorde han det för att kärleken krävde det oavsett dag, precis som den gjorde som drog upp oxen som fallit i brunnen på sabbaten. När den kristna församlingen ägnar sig åt politik, går den utanför sin uppgift och glömmer sitt egentliga uppdrag. Därför säger aposteln: ”Ve mig om jag inte förkunnar evangelium” (1 Kor. 9:16).

Homosaken avslöjar var de andliga gränserna går

I *Göteborgs Stifts Tidning* nr 6, 2014, tycker sig ledarens författare se hur ”homosaken” avslöjar var de andliga gränserna går. Då biskoparna i Anglikanska kyrkan till synes enhälligt sagt nej till att viga par av samma kön, skulle det vara en tydlig gränsdragning. I biskoparnas beslut ligger också att de inte kommer att skapa någon ordning för välsignelse av borgerligt vigda samkönade par. Däremot får prästerna lov att be enskilt för sådana par. Ledaren fortsätter: ”Vidare beslutade man, att den som vigs som biskop, präst eller diakon, inte får vara gift med person av samma kön eller leva i samkönad relation, om de inte lever i avhållsamhet. I avhållsamhet ska också ogifta leva, skriver biskoparna.”

Anledningen till biskoparnas beslut är enligt artikeln dock inte hämtad från Bibelns ord utan är kyrkopolitik. Om man godkänt homoäktenskap skulle det ha orsakat en splittring i kyrkan, eftersom kyrkan redan nu har hela fältet från de mest liberala i kyrkorna i USA till de ytterst konservativa i de afrikanska kyrkorna. Ledaren ser denna dubbelhet i den anglikanska kyrkan och saknar också hänvisningen till Guds ord hos biskoparna. ”Bättre hade varit om de hänvisat till Skriften som grund för sitt beslut”, säger han.

Här kanske de anglikanska biskoparna har något att lära av Svenska

kyrkans biskopar som aldrig behöver bekymra sig för splittring i en fråga som denna? De skaffar sig bara en mäktig politisk lobby som bearbetar jorden för den sådd som de sedan utan fruktan kan så ut. Om sedan några afrikanska kyrkor protesterar och lämnar gemenskapen orsakar det inte mer än i bästa fall en paragraf i ett protokoll som läggs till handlingarna vid nästa möte.

Det är svårt att följa tanken att homofrågan avgör var den andliga gränsen går. Tvärtom är det tydligt att när homofrågan behandlas utifrån kyrkopolitiskt synsätt är den gränsen sedan länge passerad. Både den andliga och den naturliga gränsen (Rom. 1:26-28), skapelseordningen och Guds förordningar, är åsidosatta. En kyrka styrd av kyrkopolitik kan inte ge en rätt själavård eller undervisning. Den är utlämnad åt förnuft och godtycke. Naturligtvis hade det varit ”bättre” om man hänvisat till Skriften. Men då infinner sig frågan: Varför ska man hänvisa till Skriften denna gång då man så många gånger tidigare inte gjort det?

Om man på allvar vill veta var den andliga gränsen går finns det bara ett sätt att ta reda på det. Den gränsen är satt en gång för alla av Gud den helige Ande och uttryckt av aposteln i 2 Kor. 13:8: ”Ty inte mot sanningen förmår vi något, utan för sanningen.”

Ulf Ekman lämnar Livets Ord

Söndagen den 9 mars meddelade grundaren av Livets Ord, pastor Ulf Ekman, att han med fru Birgitta lämnar församlingen i Uppsala för att ansluta sig till den romersk katolska kyrkan. Meddelandet mottogs av de församlade med en spontan applåd men skapade samtidigt djup förstämning. Livets Ords församling grundades i början av 80-talet med den s.k. ”framgångsteologin” som förebild. På senare år har dock denna teologi tonats ner betydligt och det karismatiska inslaget dominerat. Ivern att föra ut sitt budskap har varit stor och medfört en omfattande verksamhet inte bara i Sverige utan i många länder. Enligt församlingens hemsida räknar man med att ca 250 000 människor i 15 länder stöder och arbetar för församlingen.

Nyheten om paret Ekmans avhopp slogs upp stort också i de stora dagstidningarna. De allra flesta ställde sig naturligtvis frågan varför. Till tidningen *Dagen* den 11 mars svarade Ulf Ekman på frågan varför han konverterar till katolska kyrkan, att argumenten är flera. Men han sammanfattar: ”Katolska kyrkan har sanningen i sin fullhet.”

Ekman har grundat den i särklass största karismatiska rörelsen i modern tid, med verksamhet i en rad länder. Hans reseschema som regelbundet redovisats i *MissionsMagazinet*, Livets Ords nyhetsmagasin, berättade varje kvartal om planerade besök i länder från Sydamerika till Vietnam och Indien och flera av de f.d. Sovjetrepublikerna. Verksamheten har pågått i över trettio år. Hundratusentals människor har nåtts av det framgångsteologiska och karismatiska programmet. Livets Ord har egna grundskolor, gymnasier, bibelskolor och teologiska seminarier. Man har utbildat pastorer och missionärer, har en egen dagstidning och en egen TV-kanal mm. Ekman har skrivit en mängd böcker översatta till flera språk. Nu står grundaren och ledaren av detta jätteprojekt och ser fram emot att få ”*sanningen i sin fullhet*”! Är det så man ska uppfatta hans svar?

På frågan om Livets Ord och Pingst också ska in under påven på sikt, om hans önskan är att alla kristna ska bli katoliker, svarar han: ”Är det så farligt? Jag ifrågasätter den fruktan som finns att alltid underordna sig någon. Vi har en falsk bild som säger att om någon annan har något att säga till om i mitt liv så är jag inte fri. Det är ingen kristen tanke. Man kan vara bunden av form och tradition, inte bara bunden av den... Jag tror att det är Jesu önskan att alla ska bli ett, och den enheten ska vara konkret. Och jag tror att den katolska kyrkan har det fullaste uttrycket för den enheten”.

Nu vill Ulf Ekman gå före sin hjord in i den ”konkreta” enheten som han tror att Jesus önskar. Han kan inte förstå varför det skulle vara ”farligt” om Livets Ord och Pingst skulle underordna sig påven. Han säger sig tro att ”den katolska kyrkan har det fullaste uttrycket för enheten” som är Jesu önskan.

Varje kristen vet att det inte är farligt att underordna sig, men man måste veta vem det är man underordnar sig! Naturligtvis är den kristna kyrkan på jorden underordnad Kristus (Ef. 5:22,24). Det är ingalunda detsamma som att underordna sig påven i Rom. Av aposteln Paulus har kyrkan lärt sig att oavsett vem som predikar något annat än det apostoliska evangeliet, ja om så en ängel, ska han vara han förbannad (Gal. 1:8). Att underordna sig den falska läran är faktiskt mycket farligt enligt den apostoliska undervisningen. Den kristna kyrkan är underordnad det ord som deras Herre och Frälsare har lämnat efter sig och ingenting annat. För det har hon kämpat och utstått lidande och martyrium.

Ekman's beslut världsunik

En nyhet som denna orsakar frågor och osäkerhet hos människor som blir förvirrade och villrådiga. Joel Halldorf, lektor i historisk teologi på Teologiska Högskolan i Stockholm, menar t.o.m. att Ekman's beslut är världsunik och jämförbart med drottning Kristinas konvertering till Katolska kyrkan 1654, enligt *Dagen* 14/03/13. Jämförelsen kan knappast ses som annat än en överdrift. Drottning Kristina var det "lutherska" Sveriges regent och hennes far Gustav II Adolf kunde t.o.m. tänka sig att utdöma dödsstraff för den som var "smygkatolik", och han stupade i kriget mot de katolska härarna. Paret Ekman har varit oerhört uppburet i vida kretsar men nådde aldrig kunglig status. Ekman's tidigare bekännelse var inte heller luthersk utan reformert eller evangelikal.

Däremot måste väl paret Ekman's konvertering ses som ett slag i ansiktet på den ekumeniska rörelsen. Att ekumenismen misslyckats erkänner Ekman då han säger att han inte längre vill vara med i en rörelse som är "en del av den ständigt pågående protestantiska fragmentiseringen av kristenheten".

Reformationen var en enhetsrörelse som ville föra tillbaka kyrkan till den apostoliska tron och bekännelsen. Tillbaka till ursprunget varifrån den Katolska kyrkan avvikit. Reformatorerna ville inte veta av en enhet som hämtades utanför den heliga Skrift. Man var så noggrann att man inte bara lade fram tesen utan också den s.k. antitesen, förkastandet av det som motsade tesen. Man säger i inledningen till den stora bekännelsen: "För att bevara den rena läran och bibehålla en fast grundad och Gud behaglig endräkt i kyrkan är det nödvändigt att icke blott rätt driva den rena, sunda läran, utan även tillbakavisa dem som motsäga den" (SKB, sid. 545).

Därför var man frimodig i bekännelsen och förkastade all enhet som hade annan utgångspunkt. Och den lutherska kyrkans bekännelse är grundad på det ord som meddelats i den heliga Skrift. När den katolska kyrkan gjorde tillägg till Skriften genom att jämställa det man kallade traditionen med Skriften, var det ett steg bort från den enhet som bekännelsen vill åstadkomma. Detta ytterst allvarliga tillägg är precis det som Skriften själv fördömer då den säger: *För var och en som hör profetians ord i denna bok betygar jag: Om någon lägger något till dessa ord skall Gud på honom lägga de plågor som det är skrivet om i denna bok* (Upp. 22:18). Av reformatorerna betraktas därför den katolska kyrkan som en sekt då man säger: "gentemot påvedömet och andra sekter" (sid. 544 SKB).

De viktigaste frågorna som delar katoliker och protestanter

I *Dagen* infördes 14/03/13 en genomgång av de viktigaste frågorna som delar katoliker och protestanter åt. *Magnus Nyman*, katolsk präst, och *Stefan Gustavsson*, Svenska evangeliska alliansen, svarade för respektive ståndpunkt. En av frågorna gällde rättfärdiggörelsen. Nyman fick frågan: *Hur stora skillnader är det idag utifrån ditt perspektiv?* Han svarar: "Lutherska världsförbundet och Katolska kyrkan har undertecknat en deklaration där det sägs att vi förstår varandras infallsvinklar och att vi i princip är överens om att detta inte är en kyrkoskiljande fråga. Jag har inte upplevt i mina samtal med lutherska vänner att det är någon tvistefråga längre."

På frågan: *Finns det fortfarande en skillnad i synen på rättfärdiggörelsen?* svarar Gustavsson: "Det har skett ett närmande på vissa punkter, men det finns också stora skillnader kvar. Den stora skiljelinjen är ju att Katolska kyrkan ser rättfärdiggörelse som en process som utgår från att Gud gjuter in sin nåd i människan, och denna nåd ska sedan breda ut sig i den troendes liv. Som evangelisk kristen ser jag rättfärdiggörelse som en omedelbar statusförändring. Det är inte något som ingjuts i oss, utan är utanför oss och inte beroende av oss; något som vi tar emot i tro. Vi blir rättfärdigförklarade för Kristi skull och får ett barnskap hos Gud. Helgelsen som sedan följer är en process i människan."

På frågan om synen på skärselden, svarar Nyman: "Personligen skulle jag svara att en skillnad mellan katolsk tro och protestantiska grupper är att vi haft en mer positiv och optimistisk syn på människan. Vi tror att det kan ske en samverkan mellan människan och Guds nåd. Vi hoppas att Gud i sin barmhärtighet ser till att även de svagaste och mest ofullkomliga människor renas efter döden för att sedan förhoppningsvis få skåda Gud ansikte mot ansikte. Skärselden ska uppfattas som ett hoppets tecken."

Gustavsson svarar: "Som evangelisk kristen tycker jag den saknar stöd i Bibeln, och är en följd av katolsk syn på rättfärdiggörelsen som process. Eftersom de flesta människor inte är klara med rättfärdiggörelsen när de dör så måste reningsprocessen fortsätta efter döden i skärselden innan man kan förenas med Gud. Jag menar att alla som är i Kristus är heliga i honom. Oavsett hur långt den personliga helgelsen har nått när man dör så välkomnas man in i Guds rike."

Stefan Gustavsson gör en kort och viktig sammanfattning av skillnaderna i frågan om rättfärdiggörelsen. De reformatoriska fäderna an-

såg att läran om rättfärdiggörelsen avgjorde kyrkans hela existens. Den romersk katolska föreställningen om den ingjutna nåden eller nådeverkningarna grundar sig just på tanken att rättfärdiggörelsen är något som sker inom människan. Den katolske prästen Nyman talade om ett samarbete mellan Gud och människan. Gud gör sitt och människan kompletterar genom samarbete. Skärselden ska efter döden jämna ut de skillnader som finns i människors helgelse. Typiskt för den katolska synen är, som Gustavsson säger, att man blandar samman rättfärdiggörelse och helgelse.

Stefan Gustavsson hade svårt att finna stöd för läran om skärselden i Bibeln. Det beror på att det inte finns någon sådan lära i Bibeln överhuvudtaget. Det är ett påfund av romerska teologer och prästen Nyman ser skärselden som ett "hoppets tecken"! Det ska ge hopp om att människan kan komplettera Kristi lidande med tid i skärselden. Där ska hon renas och göras värdig saligheten.

En ursäkt hjälper knappast

Tilläggs kan att Ekman i samband med sitt avhopp ber alla de människor om ursäkt, som tagit skada av verksamheten under årens lopp. Men en ursäkt är till föga tröst för dem som drabbats. Isynnerhet då han inte klargör vari de läror och karismatiska uttryck består som orsakat skadan. Inte heller ger han vägledning till hjälp i de andliga frågorna utan lämnar människor övergivna i den andliga öken som orsakats av hans framfart. En av dem, som funnit sin fristad i humanismen, gratulerade paret Ekman till friheten från sina egna läror (*Aftonbladet debatt*). Han menar att han själv bara är en av många som tagit allvarlig psykisk skada av Livets Ords verksamhet. Det kanske är en allvarligt menad gratulation, men den kommer från en person som knappast förstår att skilja en form av slaveri från en annan.

En av Ekmans elever från tidigare år, Niclaz Erlingmark, skriver i *DN* 14/03/13 om hur Ekman lärde dem att "katoliker skulle till helvetet", och han frågar med all rätt om Gud har ändrat sig. Han berättar också att på ett två timmar långt extrainkallat möte i fullsatt sal dagen efter avhoppet, tilläts endast ett tiotal att ställa frågor. En av frågeställarna, en kvinna från Brasilien, undrade förtvivlat hur det kan komma sig att den man som hjälpt henne att lämna den katolska kyrkan nu stod framför henne som katolik. Erlingmark konstaterar bara att ett tillfredsställande svar uteblev.

Anmärkningsvärt är att ingen påminner om det faktum att då man ansluter sig till den Katolska kyrkan, ställer man sig bland alla andra läror om Maria, relikier och helgondyrkan, och även bakom det Tridentinska mötets beslut (1545-1563). Där sägs bl.a. att den som lär, *att en människas rättfärdiggörelse består i syndernas förlåtelse, och att det eviga livets gåva uteslutande ges för Kristi barmhärtighets skull*, nedkallar därmed mötets anatema (förbannelse) över sig. Katolsk teologi är inte otydlig på den punkten.

När därför lutheraner undertecknar gemensamma deklarationer med katolikerna om rättfärdiggörelsen, har man inte läst sin läxa utan säljer ut den lära som upprätthåller kyrkan. Augsburgska bekännelsen artikel IV säger om en människas rättfärdiggörelse: ”de [människorna] kan inte rättfärdiggöras inför Gud genom egna krafter, egen förtjänst eller egna gärningar, utan att de rättfärdiggöras utan förskyllan för Kristi skull genom tron, när de tro, att de upptagas i nåden och att synderna förlätas för Kristi skull, vilken genom sin död åstadkommit tillfyllestgörelse för våra synder. Denna tro tillräknar Gud som rättfärdighet inför honom, Rom. 3 o. 4” (SKB, sid. 58). I denna artikel finns *sanningen i sin fullhet*, när det gäller människans rättfärdighet inför Gud.

AS

Kyrkoherdeval med begränsningar

En grundläggande princip i den lutherska bekännelsen är församlingens rätt att själv välja Ordets tjänare. Den principen går tillbaka till den apostoliska tiden, när apostlarna tillsatte äldste (det som närmast motsvarar våra pastorer). Grundtextens ordalydelse kan tolkas så att det skedde genom handuppräckning.

Ett ofta citerat avsnitt från den lutherska kyrkans bekännelseskrifter finns i Tractatus (Om påvens makt och överhöghet, 72, SKB s 352):

Av allt detta är det uppenbart, att kyrkan innehar rätten att välja och viga sina tjänare. Därför då biskoparna antingen omfatta falsk lära eller vägra att meddela vigning, äro församlingarna nödgade på grund av gudomlig rätt att genom sina i tjänst varande präster viga och förordna åt sig nya.

I Borgå stift har denna princip satts på prov de senaste veckorna. Kyrkoherde Peter Kankkonen i Karleby svenska församling går i pension i vår, och tjänsten har varit ledig. Den söktes av tre män, av vilka en under många år har varit kaplan i församlingen. Domkapitlet krävde

att samtliga skulle underteckna en skriftlig förbindelse att samarbeta fullt ut med alla prästkollegor. En av de sökande återtog då sin ansökan och nämnde kaplan vägrade underteckna, eftersom han inte godkänner kvinnliga präster. Därmed konstaterades han vara obehörig för tjänsten. Sedan återstod endast en som undertecknat förbindelsen och han blir följaktligen ny kyrkoherde utan val.

Detta väckte stor förtrytelse i församlingen, som har en stor grupp konservativa medlemmar. Även församlingsrådet har en konservativ majoritet. En namninsamling startades för att förmå domkapitlet att låta församlingen själv välja sin kyrkoherde, men den beaktades inte av domkapitlet. Där hänvisade man till ett antal rättsfall, där man i högsta instans fastställt diskrimineringsdomar enligt lagen om jämställdhet, trots att lagen uttryckligen ger undantag för kyrkosamfund.

En ny aspekt har detta fall trots allt medfört. Ett par insändare i Kyrkpressen (nr 14/3.4.2014) påpekar att domkapitlets krav leder till att en kyrkoherde måste förbinda sig att samverka också med en präst som t.ex. lever i samkönade förhållanden eller förnekar jungfrufödelsen, förnekar helvetets existens m.m. På grund av det allt mer accelererande avfallet från Skriftens lära har några fått ögonen öppnade för att det inte bara handlar om samarbete med kvinnliga präster, utan också om en ödesdiger samverkan med falsk lära var den än uppträder.

En sådan samverkan krävs av folkkyrkans ledare med hänvisning till kyrkans enhet. Men kyrkans sanna enhet grundar sig inte på förbindelser att hålla sig till nya villoläror, som kyrkomötet infört i strid med Guds ord. Kyrkans enhet grundar sig på enhet i tro, lära och bekännelse. Villolärare ska kristna dra sig ifrån efter en eller två varningar, enligt Tit 3:10. Att fortsätta en samverkan med sådana skadar tron och leder till ett allt mera uppenbart avfall. I dag finns det också bibliska församlingsalternativ. Ingen kristen ska tvingas leva i samexistens med villfarelsen.

ÖÖ

Strid och splittring i Den norska kyrkan

Homofilfrågan fortsätter att överskugga alla andra saker i den norska folkkyrkan. Sedan Stortinget 2008 beslutade att homosexuella kan ingå äktenskap, har det blivit en allt starkare press på kyrkan att den också bör förändra sin äktenskapsdefinition och tillåta att homosexuella får kyrkbröllop. Många präster vill viga homosexuella, men enligt norsk lag

är ett kyrkligt ingått äktenskap ogiltigt, om prästen inte har följt en av kyrkomötet godkänd liturgi.

Många hade därför stora förväntningar på årets kyrkomöte i Kristiansand den 3-8 april, där frågan om ett nytt vigsel- eller förbönsritual för homosexuella par var bland de saker som man skulle ta ställning till. På förhand hade hela 8 av 12 biskopar tillkännagett att de nu är positiva till kyrklig vigsel av homosexuella. Skulle kyrkomötesdelegaterna (till större delen lekmän, medlemmar av "bispedømmerådene") våga trotsa biskopsmajoritetens helt nya syn på saken?

I den första omröstningen blev det beslutat att "oenigheten inte är av en sådan karaktär att gudstjänst- och sakramentsgemenskapen i Den norska kyrkan måste brytas". Bara 2 av 116 delegater röstade emot detta. Så kom man till frågan som man väntade på med stor spänning: Skulle kyrkan utarbeta en ny liturgi för vigsel av lesbiska och homofiler? Så många som 51 delegater röstade för detta, men 64 delegater röstade emot vilket ledde till att förslaget föll. Därefter blev det röstning om ett "lite mindre radikalt" förslag, att införa en gemensam förbönsliturgi för homosexuella som har ingått äktenskap genom en borgerlig vigsel. (Sedan 2008 har det varit tillåtet att en sådan förbön kan ske "på grundval av den enskilde prästens pastorala bedömning och ansvar".) Men med 62 mot 54 delegater blev också detta "kompromissförslag" nedröstat.

Man kan glädja sig åt att flertalet av kyrkomötets delegater här insisterar på att hålla fast vid Bibelns klara ord angående äktenskap och homosexualitet, trots den oerhört starka press de utsatts för och alla anklagelser om diskriminering och kärlekslöshet. Äktenskapet är instiftat av Gud och är och förblir en instiftelse mellan kvinna och man. För "från skapelsens början gjorde Gud dem till man och kvinna. Därför ska en man lämna sin far och mor och hålla sig till sin hustru, och de två ska vara ett kött" (Mark. 10:6-8).

Nyhetererna om besluten i Kristiansand ledde till en flod av missnöje och raseri i så gott som alla norska medier. Aposteln Paulus ord "men störst av allt är kärleken" citerades flitigt. Våldigt många hotade med att anmäla sig ut ur kyrkan, många gör också allvar av det. Liberala präster och biskopar uppmanar nu alla besvikna och missnöjda medlemmar att hellre bli kvar för att göra sin stämma hörd vid nästa års kyrkoval. (Vid förra valet, 2011, röstade bara 13,7 % av medlemmarna.) Man satsar nu allt på att mobilisera ett sekulariserat norskt folk att vara med om att förändra kyrkans teologi (!). Genom att rösta in fler "progressiva" i

landets ”bispedømmeråd”, kommer man nog om två år klara att ändra beslutet från kyrkomötet 2014.

Under tiden kommer liberala präster och biskopar att sörja för att det i alla fall som tidigare genomförs förbönshandlingar för homosexuella par. Biskop Tor B. Jørgensen i Sør-Hålogaland skriver, till mångas överraskning, att det nu har skapats ”ett frihetens utrymme för erkännande av homosexuellt samliv”.

Det är sorgligt att se hur splittringen och kaoset i Den norska kyrkan är större och djupare än någonsin. Så sent som 1997 hävdades det i ett dokument från Biskopsmötet att ett likställande av homosexuellt partnerskap med äktenskapet innebar en ”kyrkoskiljande irrlära”. År 2014 tänker man plötsligt helt annorlunda. När en stor del av kyrkans biskopar och präster har bestämt sig för att legalisera något som enligt Guds ord utestänger en människa från Guds rike, hur kan då mera konservativt troende stå kvar sida vid sida, vara ”eniga om att vara oeniga” och ”respektera varandras syn”? Kyrkomötets demokratiska beslut om att oenigheten inte är kyrkosplittrande är bedrägeri. Enligt den lutherska bekännelsen är det just skillnader i läran som skapar kyrkosplittring. Om en präst gärna ställer upp och välsignar som Guds goda skaparvilja sådana handlingar som grannförsamlingens präst i skriftermål avlöser som synd, då har ju kyrkan två helt motstridiga uppfattningar och vägledningar för frälsning och frid med Gud. Vad är mera splittrande än detta?

Tor Jakob Welde

Har Gud ändrat sig?

I *Kyrka och Folk nr 14, 2014* skriver Gunnar Andersson en ledare under rubriken ”Har Gud ändrat sig?” I denna ledare lyfter Andersson fram en intervju med biskopen i Göteborgs stift, Per Eckerdal, där han med anledning av att en kyrkoherde vägrat viga ett homosexuellt par säger: ”Det blir problematiskt när man tolkar bibeltexter på ett sätt som går stick i stäv med vad kyrkomötet och biskoparna kommit fram till. I kyrkans undervisningssituationer, inte minst med ungdomar, kan man inte formulera precis vad som helst.”

Andersson kommenterar: ”Avfallet har gått långt då en person som är satt att vara Guds ords försvarare menar att demokratiskt valda kyrkomöten och biskopar står över Guds ord och ger en normerande tolkning.

Skara stifts biskop Åke Bonnier ansluter sig och skriver på sin blogg att ”vi som kyrka måste stå upp för den kärlek som är inkluderande. Då går det inte att undervisa om homosexualitet som något man måste få hjälp att ’bli av med’ eller att fördöma utlevd homosexualitet.” Bonnier ifrågasätter också om en bärare av vigningstjänstuppsdraget i Svenska kyrkan kan lära ut ”att utlevd homosexualitet är synd och samtidigt vara trogen Svenska kyrkans tro och lära”.

Andersson konstaterar helt riktigt: ”Den präst eller biskop som hävdar att vi kan förändra Guds ord, eller på annat sätt lär i strid med det, är helt enkelt en falsk herde som inte är kallad av Herren.” Det borde därmed vara uppenbart för Andersson och alla som inser att vi inte kan förändra Guds ord, att man inte kan representera en kyrka som inte bara accepterar falska herdor i stil med ovan citerade kyrkoledare utan dessutom påbjuder att samma avfall från Guds ord ska accepteras och praktiseras av alla kyrkans tjänare. Enligt Guds ord är alla i kyrkan medansvariga och medskyldiga om någon eller några i kyrkan tillåts försvara och praktisera uppror mot Herren och hans ord (se 2 Joh. 10-11). Även i gamla förbundet var Israels hela menighet medansvarig om avfall från Herrens ord tilläts: ”När Akan, Zeras son, trolöst hade förgripit sig på det tillspillogivna, kom inte då vrede över *Israels hela menighet*? Och han dog inte ensam genom sin missgärning!” (Jos. 22:20). ”*Israel* har syndat, *de* har överträtt mitt förbund som jag ingått med dem. *De* har tagit av det tillspillogivna” (Jos. 7:11).

SE

VILKEN BIBEL?

En presentation, analys och jämförelse av tjugo svenska översättningar

Jonas Dagson

XP Media förlag, 2013, 179 sidor

Författaren till denna bok, Jonas Dagson, har arbetat som journalist i trettiofem år och är inte vad man menar med teolog i vanlig bemärkelse (sid.5). Han har på ett sakligt sätt velat göra en jämförelse mellan svenska översättningar av bibeltexterna. För den som är intresserad av bibelöversättningsarbete och alternativ till en viss översättning är denna bok en tillgång. Det är inte tjugo översättningar av hela Bibeln som avses utan i de flesta fall endast Nya testamentet eller delar därav. Förutom rena översättningsfrågor ges också information om de olika översättningarnas utgivningsår tillsammans med intressanta historiska upplysningar. Ett exempel på det är den Svenska kyrkobibeln, 1917, vars upphov var Gustav III:s bibelkommission (1773) som fick uppgiften att göra en ny svensk översättning med ett tidsenligt språk. Alltså 144 år innan den låg färdig, ett exempel på svensk byråkrati (sid. 93).

I bokens introduktion delas de olika översättningarna in i tre olika kategorier: *litterala*, d.v.s. ordagranna översättningar, *idiomatiska* eller språknära och för det tredje *parafraiserande* eller fria presentationer av texten. I kapitlet ”Jämförelse av olika bibelöversättningar” hamnar t.ex. Åkesons, Hugo Odebergs och 1883 års översättning bland de litterala. Till de idiomatiska räknar han *Karl XII:s Bibel 2000* och *Svenska Folkbibeln*, medan *Levande Bibeln (2003)* och *The Message (2012)* naturligt hamnar bland de parafraiserande (sid. 148-149).

Vid genomgången av respektive översättning presenteras översättarna och i förekommande fall, översättaren. Han fortsätter med en bakgrundsteckning över själva arbetet för att slutligen ge en kommentar

till översättningen. ”Särskilda kännetecken” är också en återkommande rubrik. Där ges information om indelning, kapitelöverskrifter, fotnoter, hänvisningar mm.

Under ”exempel på text” har Dagson valt Joh. 1:1-3 och 1 Kor. 13:7-8 för varje översättning. Men också flera andra texter används för att visa översättningens särdrag. Efter presentationen ger han vägledning till val av översättning och presenterar frågeställningar att fundera över när det gäller att välja översättning.

Sist kommer en kronologi över svenska översättningar som ger historiska data om den svenska översättningshistorien. Dagson går tillbaka till 1300-talet då den heliga Birgitta gav sin biktfather Mäster Mathias i uppdrag att översätta Bibeln. I en förteckning över kungens bibliotek från 1340 nämns en bibel på svenska, troligen en översättning till svenska av vissa delar av den latinska översättningen Vulgata (sid. 156).

Själv kallar Jonas Dagson sin bok en konsumentupplysning och det är en träffande bild av denna bok. Samtidigt som en översättare kan orsaka stor skada genom felaktig översättning och missförstånd av de tusenåriga texterna, kan en översättare plötsligt hitta en träffande återgivning av orden. Men det viktigaste av allt är ändå att Bibeln blir läst och trodd. Därför är det viktigt att texten återges på så sätt som så troget som möjligt förmedlar budskapet från Skriftens Herre.

Alvar Svenson

Insändare

I senaste numret av *Biblicum* (nr 1 2014) recenserar Alvar Svensson (AS) boken *Kyrkofäder, mystiker och evangelium* av Christer Svensson (CS). Eftersom jag själv nyligen läst boken var jag mycket intresserad av att läsa denna recension. AS kommer med en hel del väsentliga kommentarer, men han tycks missförstå författarens intentioner med boken och författarens egen inställning i ämnet.

Bokens huvudärende är det grekiska tänkande som gång på gång under historien krupit in i det kristna budskapet, och CS är *inte* positiv till det. Han talar på sidan 9 om behovet av en prövning och om farorna av att blanda ihop det kristna med det grekiska och skriver på nästa sida: ”vi står här inför en kristen mystik som i stort skulle blomstra även om inte Jesus Kristus trätt fram, dött och uppstått”. Det handlar om *kritik* av sådan mystik, och detta är hans huvudärende.

CS kan anklagas för att vara försiktig i sitt uttryckssätt, vilket knappast AS kan anklagas för. När man är tydlig är det dock också viktigt att vara korrekt, och AS menar att bokens författare står för några saker som han näppeligen kan stå för. I recensionen sägs: ”De kyrkofäder som fascinerar författaren är främst Klemens, Origenes och Dionysios. Vid detta studium upptäcker han att det finns moderna teologer som tar upp deras tankar och han låter dem forma sin teologi. Det är Peter Halldorf, Martin Lönnebo och Wilfrid Stinissen ...” (s 40 i *Biblicum*). Det är inkorrekt att författaren är ”fascinerad” av de nämnda kyrkofäderna. De beskrivs ingående därför att bokens ämne är grekiskt tänkande i kristen teologi, men det betyder inte att författaren bejakar det. Man måste skilja mellan att *citera* någon och att instämma i vad denne säger.

Det är inte heller sant att CS låter Halldorf, Lönnebo och Stinissen ”forma sin teologi” och att de, som AS skriver, tycks vara ”Svenssons verkliga lärofäder”. CS är visserligen positiv till en del som de skriver, men enligt AS är det ”svårt att hitta någon kritik mot dessa tre teologer i boken”, och det stämmer inte. Jag hittade vid en snabb genombläddring konkret kritik av dem på sidorna 11, 74, 82-84, 91, 92, 94, 97, 98, 103, 104, 106-107, 110, 111, 119, 121, 123-124, 137-138 och 140. Den är inte skarpt formulerad, men den finns där.

CS relaterar Stinissens uppfattning att människan inte är fördärvad, bara sårad (sid 95). AS menar nu att CS inte bara beskriver Stinissens uppfattning utan själv har anammat samma synsätt, men CS kommer till sin egen förståelse av saken på sidan 97: ”Flera bibelord talar dock om synden med ett helt annat allvar. Om synden bara handlar om ytan, varför ser då Bibeln så allvarligt på den?” Man måste läsa hela resonemanget i sitt sammanhang.

Jag kan hålla med AS om att CS är vag om *hur* mystikernas budskap ska prövas, men helt stum är han inte. Han skriver till exempel på sidan 88: ”Jag försöker dock inte komma i kontakt med ... en Gud bortom den Gud jag möter i Bibeln. Jag vilar i det oerhörda som har blivit givet.” Det ”oerhörda” är i sammanhanget Bibeln, som är CS auktoritet i prövningen.

När jag läste boken kände jag en viss frustration över författarens försiktighet i sina formuleringar. Däremot är jag övertygad om att CS när han behandlar Bibeln som Guds uppenbarelse, människans syndafördärv och behov av frälsning och Guds tydliga uppenbarelse i Jesus Kristus själv står på biblisk grund. Han delar definitivt inte den

grekiskinspirerade syn som krupit in i mycken kristen mystik också i vår tid. Han vill snarare avslöja den; det är därför han så utförligt beskriver den.

Björn Nissen, Orsa

Svar på Björn Nissens inlägg angående min recension av *Kyrkofäder, mystiker och evangelium* av Christer Svensson.

En recension är alltid en subjektiv uppfattning om en text. Den kan mynna ut i en rekommendation av texten eller motivera ett avståndstagande. En recensent kan ha en felaktig förståelse av författarens intention. Men i den mån den är inkorrekt tappar den i värde. När det gäller "Kyrkofäder..." tror jag mig se att Nissen och jag delar i stora drag synpunkterna på nämnda bok. Däremot har jag inkorrekt tilldelat Christer Svensson synpunkter och åsikter som han inte kan beskyllas för enligt Nissen. Även om jag fortfarande menar att kritiken mot nämnda män är "svår att hitta" och att följande citat stöder min uppfattning: "*När Halldorf, Lönnebo och Stinnissen är som bäst, då jag sätter utropstecken på utropstecken i kanten av deras böcker, är just när de skriver och skapar en praktik för att vi på djupet ska kunna öppna oss mot Gud och låta Guds helige Ande fylla oss. Här glimmar det kring deras pennor. Vad jag förstår följer de i flera av dessa texter bibliska linjer.*"

Det finns ingen anledning att försvara min recension utan jag får helt enkelt uppmana till studium av boken. Tag och läs!

Alvar Svenson

Gåvoredovisning (140121-140429)

Öyvind Edvardsen 14 EUR, Sverre Brandal 710 NOK, Turid Welde 710 NOK, Christian och Johanna Ahlskog 80 EUR, Lars och Christin Gunnarsson 650, Jukka Söderström 34 EUR, Tor Jakob Welde 210 NOK, Rickard Lindmark 250, Onämnd 25 000, Anders Einarsson 500, Madeleine Krieger 750, Jostein Stokkeland 910 NOK, Mats Huselius 300, Onämnd 1 000, Ola Österbacka 64 EUR, Mikael Wijk 200, Gerhard Hansson 250, Irene Koivumaa 300, Ragnhild och Berne Lorefors 1 000, Timotheus Heule 750, Magnus Hansson 250, Kurt Furubrink 500, Göran Thornström 250, Jan Fritiof 150, Lilian Kullenberg 500, Hilbert Tolleson 50.

Till Eda Larssons minne: Indra o Lillian Kullenberg 500, Ragnhild och Berne Lorefors 500.

Stort tack för ert frikostiga stöd. Gud vare tack som uppväcker glada givare! Vi är beroende av era gåvor för att kunna fortsätta vårt arbete för biblisk tro. 2 Kor. 9:7.

Tidskriften Biblicum har numera bara ett kontonummer, ett IBAN-nummer (se rutan på sidan 2). Det skulle underlätta för vår kassör om ni i fortsättningen ville använda vårt IBAN-nummer. Tack vare SEPA-systemet (Single Euro Payments Area) kan inbetalningar från EU- och EES-länder i de flesta fall göras med samma kostnad som inhemska betalningar (s.k. eurobetalning).

Inom Sverige kan det svenska bankgirokontot 251-4701 också användas, och i Norge ännu en tid kontot DnB NOR 7877.08.15400.

Vädjan om hjälp

- Vi väddar till alla som förstår värdet av ett fritt bibelforskningscentrum för information och forskning att ekonomiskt stödja Stiftelsen Biblicum. Utan trogna understödjare kan Biblicum inte fullfölja sin viktiga uppgift.

För gåvor (och även för prenumerationer), använd vårt IBAN-konto: SE34 6000 0000 0003 0532 0718 (för betalningar utanför Sverige också BIC/SWIFT-koden HANDSESS.

- Hjälp oss att sprida våra böcker och småskrifter! Inte minst studerande och lärare behöver en saklig information om Bibeln och bibelforskningen, som inte tar sin utgångspunkt i förlagade bibelkritiska teorier utan noggrant presenterar *biblisk tro och historiska fakta om Bibeln*.

- Hjälp oss också att få flera understödjare och prenumeranter på vår tidskrift!

Stiftelsen Biblicum

Besöksadress:

Hantverkaregatan 8B, 341 36 Ljungby. Tel 0372/86303

Postadress:

Ordförande Alvar Svenson, Klasgatan 10, 340 14 Lagan
Tel 0372/30857. E-mail: svenson_alvar@yahoo.se

Tidskriftens expedition:

Ingvar Adriansson, Släntvägen 10, 331 35 Värnamo
Tel 0370/18217. E-mail: biblicum@bredband.net

Kontakt i Norge:

Egil Edvardsen, Solåsvn. 20, 4330 Ålgård Tel 51617540.
E-mail: egil.edvardsen@luthersk-kirke.no

Biblicums hemsida: www.biblicum.se